

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

2-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, november 24.

Oroszoknak átengedett kárpáti szorosok. Przemysl ágyuinak lőtávolán kívül vannak a támadók.

BUDAPEST. A főhadiszállásról hivatalosan jelentik: Orosz-Lengyelországban még nincs döntés. Szövetségesek a támadásokat folytatják.

Pilica község elfoglalásakor csapataink 2400 oroszot elfogtak. Tüzérségünk tüzelésének hatása hatalmas.

Dunajecó alsó folyásánál előrenyomult orosz haderők nem tudtak eredményt elérni.

A hadi helyzet megkívánta, hogy egyes kárpáti szorosokat ideiglenesen az ellenségnek adjunk át.

Przemyslből 20-ikán intézett kitérés körülzáró csapatokat a vár nyugati és délnyugati arcvonaltól messze visszaszorította. Az ellenség immár ágyuinak lőtávolán kívül tartózkodik. Höfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Új orosz haderő a lengyel harctéren.

Berlin: A nagy főhadiszállásról jelentik:

Keletporoszországban a helyzet változatlan.

Lengyelországban Varsó irányából érkező új orosz haderő felépése döntést még késlelteti.

Czensztochovától keletre és Krakótól északkeletre szövetséges csapatok folytatják támadásaikat. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Sikeres harcok az argonnei erdőben.

Berlin, november 23. Nagy főhadiszállás jelenti: Nieuport és Ypern körül a harcok tovább tartanak.

Egy kis angol hajórajt, mely kétszer közeledett a tengerparthoz, tüzérségünk elűzött. Angol hajóutak tüzelése eredménytelen maradt.

Argonnei erdőségben lépésről lépésre tért nyerünk, egyik lövészárkot másik után, egyik támaszpontot másik után ragadjuk el a franciáktól. Naponta számos foglyot ejtünk közülök.

Mozeltől keletre eső hadállásunk ellen irányuló erőszakos felderítő mozdulatot ellentámadásunk meghiúsította. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Arad dicsősége.

Arad, november 23.

Mint új, évszázadokra szóló dicsősége e városnak, úgy ragyog ki a szám, a melyet az Aradon jegyzett hadikölcsönnek végösszege mutat. Husz millió! A jegyzés megindulása idején sokan a negyedére számítottak ennek az összegnek; ennyit a legvérmesebb remények se gondoltak.

A mit a hadikölcsön nagy sikere az egész országra jelent, azt kétszeresen alkalmazhatjuk Aradra. Hogy ennyi milliót jegyezhetek, kétségtelen bizonyossága e város erős, megingathatlan gazdasági fundamentumának. Evtizedek komoly, céltudatos, szivós munkájának eredménye, hogy Arad a vidéki tőkének legerősebb középpontjává lett. És hogy ennyi milliót jegyeztek: az egyformán dicséri e város és e vidék lakosainak hazafias fölbuzdulását, megértő intelligenciáját, mint azt, hogy ismert gyakorlati éleslátásával a jó tőkebefektetés alkalmát megismerte és fölhasználta.

Az öröm első föllobbanása után térjünk rá az aggodalmakra, amelyek a hadikölcsön sikere mögött megszólaltak és amelyek miatt természetesen senkit hazafiatlansággal vádolni nem lehet. A legfőbb ezek között, hogy vajjon ilyen tekintélyes tőke elvonását nem fogja-e érezni, megsínyleni az ipar, a kereskedelem, a mezőgazdaság és minden, a minek a hitel az éltető eleme, a minek működése a hitel nélkül alig képzelhető el? Mi ettől nem tartunk. Ha így is lenne, e pillanatban ez is másodrendű szempont a legfőbb cél: a győzelem biztosítása mellett. Annyi sok mindenről kell lemondani a háború miatt: a katonáknak, a tartalékosnak nyugodt életé-

ről, élete biztonságáról, a családnak legkedvesebb hozzátartozóiról, az egész országnak békés vidámságáról: ennyi nélkülözés miatt kell, hogy a hitelt is nélkülözzék, akik e nélkül nem képzeltek az életet. De a helyzet nem ilyen sötét. Föltéve — ami nem egészen áll — hogy husz millió aradi és környékünkbeli jegyzés ugyanannyi betét fölemésztésével járt: akkor se nevezhető ez katasztrófálisnak, hiszen az aradi intézetek egymagukban mintegy száz millió korona betétet tünettek ki legutóbbi számadásaikban. És ha, — amit sajnosan kell beismernünk, — a hadikölcsön az otthon őrzött pénzek nagyobb részét nem tudta megmozdítani; — akkor az is bizonyos, hogy a normális idők visszatérével, a kishitű lelkek nyugalmának visszatérével ez az elbujt pénz a pénzüntézetekhez tér vissza és kipótolja a betétek összegében támadt réseket.

A hadikölcsön eredményével kapcsolatosan azonban erőteljesen ujul föl a vidéki nagy pénzüntézetek régi, jogos igénye. Az első alkalomnál, amidőn az állam a belföldhöz fordult kölcsönért, ennek anyagát tulnyomó részben a vidék s betevőik által a vidéki pénzüntézetek szolgáltatták. A nagy erőpróbával a vidéki pénzüntézetek lettek az állam bankáiraivá. Amidőn pedig a vidéknek az állam legfontosabb és egyik legnagyobb hitelművelésében ilyen rész jutott, akkor meg kell szünnie az indokolatlan mellőzésnek, amellyel az állam a vidéki nagy pénzüntézeteket az állami betétek elhelyezésénél egyszerűen nem létezőnek tekinti. A vidéki pénzüntézetek a hadikölcsön ügyét hatalma-

san elősegítették; először azzal, hogy moratórium idején is kellően be voltak rendezkedve a hadikölesönt jegyző betevők igényeinek kielégítésére, másrészt azzal, hogy a jegyzéseket hazafisággal, előzékenységgel fogadták és bonyolították le. A mobilitásnak és a hazafiságnak ez a kettős erőpróbája után a vidéki nagy intézetek méltóak is, alkalmasak is arra, hogy az állami betétek egy része náluk helyeztessék el, ne csak a tülön-tul favorizált fővárosi nagy bankokban.

A nemzethez intézett komoly szó elérte a célját. Együtt van az összeg, amely hadműveleteinkben hatalmas segítőtársa katonáink harckészségének, amelyből megérthetik ellenségeink, hogy mily erősen föl vagyunk készülve a háboru folytatására. De legyen meg az az eredménye, hogy az állam élén levők ismerjék meg, becsülik meg a vidék gazdasági életét, annak jelentős tényezőit, a hatalmas fejlődött vidéki pénzintézeteket és az állam rendelkezésére álló erővel támogassák ezek nemzeti hivatását, értékes működését.

Hindenburg hadicsele.

(Szinleges előrenyomulás Varsó felé. — Elpusztított orosz vasutak.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 23.

A stockholmi Dagblad-nak a keleti harctérre kiküldött katonai munkatársa nagy cikket írt lapjának Hindenburg győzelméről, amelyet taktikai szempontból a legfényesebb győzelmeknek ismer el. A cikkben ezeket mondja: — Már az orosz vezérkar jelentéséből is kitűnik, hogy Hindenburgnak Varsó alól való visszavonulása a legfényesebb taktikai sakkhúzások egyike volt. Hindenburg visszavonulási útjában — a mint már ismeretes — az összes vasutakat elpusztította, ami az orosz sereg mozgási képességét hosszú időkre tökéletesen megbénította.

Most már bizonyos, hogy Hindenburg Varsó felé való előrenyomulása is ezt a célt szolgálta. Hiszen, ha Varsót ostromolni akarta volna, akkor nagyobb csapattesteket küldött volna a város alá. A varsói vonalon a német offenzíva csak szinleges volt. Az oroszok ezt nem vették észre, csak akkor, amikor Hindenburg hihetetlen gyorsasággal visszavonult. Az oroszok nem tudták megzavarni a gyors visszavonulást. Hindenburg boszorkányos gyorsasággal hajtotta azután végre az új csoportosulást is. A németek új csoportosulásuk után azonnal offenzívába léptek, egyrészt Thornból Wloclawek felé, másrészt Nyugat-Poroszország déli határszéle felé.

Az oroszok ezalatt csapataikkal Thorn felé közeledtek. Erős orosz csapatok nyomultak előre a Wisztula jobb oldalán is, hogy Mlavan keresztül és még tovább keletre Kelet-Poroszország legdélibb részébe törjenek be. Ezeket a terveket tökéletesen megsemmisítette Hindenburg, a mikor az orosz előretörést egyrészt Soldaunál, másrészt pedig Livnónál megsemmisítette. Most már bizonyos, hogy Wloclaweknél legalább egy orosz hadtestet, Kutnónál pedig több orosz hadtestet vetettek vissza a németek. Ezek a hadtestek majdnem tökéletesen megsemmisültek.

Orosz jelentések alapján az oroszok frontjukat Leczyean Bzurán át a Warta folyó mentén Uniejovóig állították fel.

Az oroszok helyzetét nagyon megnehezíti az, hogy a Wisztulán igen kevés jég van. A wloclaweki hid a németek birtokában van, a plocki az oroszoké. Az oroszok vonalának épen ez a támpontja.

Hindenburg hatalmas győzelme megadja a legközelebbi idők harcainak perspektíváját is. A döntő nagy küzdelem a Wisztula és a Wartha tó mentén várható.

Kaukázusban,

Egyiptomban győznek a törökök

(A suezai csatornához értek a kedive csapatai. — Japán-török diplomáciai szakítás.)

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, november 23.

A főhadiszállás jelenti:

Batum ellen vonuló haderőnk az ellenséges csapatokat teljesen visszavetette a Csoroh-folyó tulsó partjára. E vidéket mi katonailag megszállva tartjuk. Csapataink Antwir ellen nyomultak előre és megszállták a községet. A Satt-El-Arab mellett lefolyt harcra érkezett jelentések megállapítják, hogy az angolok e harcban 750 halottat és 1000 sebesültet vesztek.

Futnak az oroszok.

Konstantinápoly, november 23. A főhadiszállás a következőket közli: A Murad folyó völgyében előnyomulni akaró orosz haderők ellen intézett támadás következtében az oroszok nagy veszteségek közepette futva menekültek. Három tábori ágyút zsákmányoltunk. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Angol vereség a suezai csatornánál

Berlin. Elarist elfoglalták a törökök. Ez a hely igen fontos a Suez elleni támadásban, mert a támadó hadműveletekre alkalmas bázis.

Konstantinápoly, november 23. A főhadiszállás jelenti:

A mindenható segítségével elérték csapataink a Suez-csatornát. A Kataka és Kerteba közötti harcban, amely a csatornától 30 kilométerre keletre fekvő községek között folyt le, több tiszt és számos közember elesett és igen sok megsebesült. Igen sok foglyot ejtettünk. Az angol csapatok rendetlen futásban menekültek. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Konstantinápoly, november 23. A főhadiszállás hivatalosan jelenti: Kantara mellett harc volt, amelyben az angolokat megvertük, akik nagy veszteségek közepette menekültek.

A kedive a török sereg élén.

Konstantinápoly. Az egyiptomi kedive Damaszkuszba utazott és átveszi a vezetést a fölött a török expedíciós sereg fölött, amely állítólag 200.000 emberből áll és Egyiptomba fog vonulni. A kedive az egyiptomi arab lakosságot is buzdítja, hogy lázadjon fel az angol uralom ellen és vegyen részt a szent háboruban.

Orosz aknák a Fekete tengeren.

Genf. A pétervári távirati ügynökség hivatalosan jelenti: A Fekete tenger orosz partján husz mérföldes aknazáplát áll fenn.

Kémkedés drótnélküli táviróval.

Konstantinápoly. Egy konstantinápolyi görög házban drótnélküli távirót találtak. A bűnösök elmenekültek.

Perzsa herceg a török főhadiszálláson.

Milanó. Konstantinápolyi jelentés szerint a teheráni kormány egy perzsa herceget küldött ki a török főhadiszállásra.

Japán-török diplomáciai szakítás.

Milanó, november 23. A Piccolonak jelentik Konstantinápolyból, hogy a japáni követ kikérte utleveleit a nagyvezértől és elhagyta a török fővárost.

György herceg védi Belgrádot.

(Demoralizáció Szerbiában. — Nem sikerül a szerb-bolgár egyezség.)

Távirati tudósítás.

Budapest, november 23.

BUDAPEST. Szerajevóból jelentik:

Az ide kísért szerb foglyok elmondották, hogy a Belgrádot védő csapatok élén György herceg áll.

Putnik vajda vezérkari főnök és Pasics miniszterelnök is Belgrádban időznek.

A Belgrád és Aranygyelovác közötti helységeket kiürítették a szerbek.

Elpusztult a szerb haderő fele.

Szófia, november 23. A félhivatalos L'Echo de Bulgarie legulóbbi számában „Szerbia sorsa” cím alatt írja:

— Az osztrák-magyar hadsereg erejével szemben Szerbia elvesz, tönkremegy. Hadai nem tudnak ellentállni az ellenséges haderőknek. A szerb hadseregnek több, mint a fele már harcképtelenné vált. Az elesettek, hadifoglyok és sebesültek száma százezerre rug. A sereg szét van szórva, kószál. A demoralizáció teljes. Szerbia ellentállása ilyenképpen megtört. Az osztrák-magyar seregek már elérik a szomszédos állam szívét.

A Gondviselés ma megboszulja Szerbián mindazt a vétket, amit egykor Bulgária ellen elkövetett. Mi, akik végigéltük a rémitő tragédiát, akik fenéig üritettük a keserűség serlegét, ügyelünk arra, nehogy rosszat beszéljünk szomszédainkról, örömnöknek adjunk kifejezést. Megelégszünk azzal, hogy a száraz tényeket leszögezzük.

Calais és Nis.

Róma, november 23. A Giornale d'Italia azt írja, hogy Szerbia meghódítása a most folyó világháboru végét fogja jelenteni. A német-francia és a német-orosz hadjárat teljesen eldöntetlen. Ha Ausztria-Magyarország elfoglalja Szerbiát s ha a németek eljutnak Calaisig, akkor meglesz a lehetőség arra, hogy a békére gondolhassanak az európai hatalmak.

A világháboru közvetlen oka az volt, hogy a kettős monarchia büntető hadjáratot indít a szerbek ellen. Ha az osztrák-magyar csapatok eljutnak Nisig, ami tisztán csak idő kérdése, akkor a monarchia bizonyára elérte kitűzött célját.

Ha pedig a németek eljutnak Calaisba, akkor nem csupán Belgiumot vették teljesen birtokukba, hanem egyszersmind a legveszedelmesebb módon fenyegették az angol partokat, aminek különben — a római lap véleménye szerint — nagyobb az elméleti, mint a gyakorlati jelentősége. A világháboru küzdelmeinek végpontja tehát — a „Giornale d'Italia” szerint — Calais és Nis.

Oroszország a szerb-bolgár megegyezésért.

Milanó. A Corriere della Sera szerint Oroszország közvetít Szerbia és Bulgária között. Rómában hiábavalónak tartják ezt a fáradozást, mert a franciáknak és angoloknak Szerbia sorsa mellékkérdés.

Köln, november 23. A Köln. Ztg. egy távirata jelenti Szófiából, hogy a szerb kormánynak az az ajánlata, hogy Új Szerbiának bolgárok által lakott vidékéről Bulgária javára lemond, oly határozatlan formában volt megfogalmazva, hogy a bolgár kormány a javaslat tárgyalásába se ment bele.

Berlini lapok Tiszáról.

(A miniszterelnök hazatérése a német főhadiszállásról.)

Az Aradi Közlöny-tudósítójától.

Arad, november 23.

Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök elhagyta Berlint és ma Bécsbe érkezett. Bécsben körülbelül egy napot fog időzni, tárgyalásokat folytat a hivatalos körökkel és valószínűleg kedd este, vagy szerda reggel Budapestre utazik. A képviselőház ülésén mindenestre részt vesz.

A magyar miniszterelnök látogatásáról a német főhadiszálláson a berlini sajtó a következőképpen ír:

— Tisza gróf miniszterelnök csak oly rövid ideig tartózkodott Berlinben, hogy a német főváros közvéleménye nem is érintkezhetett vele. Azonban mégis az hallatszik, hogy noha rövidre szabta programját, a külügyi hivatalban hosszabb látogatást tett és Zimmermann helyettes államtitkárral behatóan tárgyalt.

„A német sajtó tartózkodik az egész német birodalomban nagyrabecsült és a magyar nemzetnek viharokat látott férfiasága miatt megcsodált vezére utjának céljai találgatásától. Azonban az a néhány sornyi méltatás, amely az utazásról szól, arról a megelégedettségről tanuskodik, hogy Németország és a monarchia összetartását a csatatereken most politikai formában is megpecsételi a két birodalom vezetőférfiainak tárgyalása. Németország és a monarchia szövetsége az utolsó évtizedben sok viharos próbát, de különösen ebben a frivolan előidézett háboruban állott ki és olyan viszonyra erősödött, amelyet a világtörténelem még nem látott. Nem politikai taktika, diplomácia, nemesak anyagi és gazdasági érdekek, de a közös ellenségek is egyesítették Ferenc József jogára alatt élő népeket a német birodalom népeivel, hogy véres csatatereken tegyenek bizonyosságot arról, hogy erős akarattal ragaszkodnak politikai létükhöz és ahhoz, amit atyáik alkottak és megszereztek.”

„A világot meglepte az osztrák-magyar hadsereg önfeláldozása és vitézsége, amelyet Galiciában és Szerbiában oly szépen tanusít, hogy az a dicsőséges hagyományokat messze tulszárnyalja. Ausztria-Magyarország ellenségei és irigyei megszágyonuln és képzelődésükben esalódottan kénytelenek meglátni, hogy mennyi életerő és gazdasági képesség van a kettős monarchiában és lassankint be kell látniok, önámítás volt részükről, mikor azt hitték, hogy ekkora nemzeti energiát és lelkes odaadást a haza érdekei iránt ők legyőzhetnek.”

„Berlinben minden jó hírt, amely Budapesten a sziveket megdobogtatja, mint saját örömet fogadnak. Élénken sajnálták, hogy Tisza gróf nem érintkezett a nyilvánossággal. Az a hódolat, amely a magyar politika vezérének bizonyára fogadta volna, élénk bizonyossága lett volna annak, hogy a német főváros lakossága nemcsak ismeri és méltatja a szívünkhöz közel álló ország eddigi politikai fejlesztése körül szerzett érdemeit Tisza István grófnak, hanem, hogy legjobb eredményt és a legszebb gyümölcsöt várja attól a közreműködéstől is, amelylyel ezekben a

nehéz időkben, a két államot közösen érdeklő ügyekben részt vesz.”

Berlin: A Vossische Zeitung méltatja Tisza látogatását, melyet természetesen mond. Tisza képessége megteremtette a magyar nemzet egységességét. A cikk örül Tisza azon ki-

jelentésének, hogy minden kérdésben Németország és a monarchia felfogásban, cselekvésben egyöntetűek. Befejzésül kijelenti, hogy szerencsésnek mondhatjuk mi is magunkat, hogy a kellő férfiú kellő időben megjelent a kellő helyen.

Elpusztult angol dreadnought?

(Egy német tengeralattjáró bravúrja. — A flandriai harcok. — Reims ostroma.)

Távirati tudósítás.

Berlin, november 23.

Frankfurt. A Newyork Times jelentése szerint az Audacious huszonhat ezer tonnás angol dreadnoughtot egy német tengeralatti elsüllyesztette. Hivatalos megerősítése nincs eddig a hírek és a közlelbi részletek is hiányzanak.

Milanó, november 23. Londonból jelentik a „Corriere della Sera”-nak: Itteni hivatalos körökben azt hiszik, hogy a Good Hope és Mohmouth-hoz hasonló titokzatossággal tűnt el egy angol és egy német cirkáló a dél-amerikai vizeken. A két hajóról már nagyon régen nem hallottak semmit és attól tartanak, hogy azok valahol az Océánon találkoztak és elkeseredett harc után elsüllyedtek.

Milanó, november 23. Las Palmasból jelentik a Stefani-ügynökségnek: Néhány angol hadihajó, a las-palmasi kikötő előtt cirkál. A Lonegal nevű cirkáló tegnap kikötött az öbölben. A kormány megtiltotta a aifrizott táviratok továbbítását.

Kemény harcok Dixmuidennél, Ypernél.

Páris, november 23. (Rómán át.) A francia főhadiszállás november 18 án éjjel tizenegy órakor a következő hivatalos jelentést adta ki: Az utóbbi híreink szerint, az ellenség Yperntől keletre és délre támadásokat intézett, amelyek azonban a helyzetet nem változtattak. Két nap óta pár helyen támadásokat intéztünk, így az Ysernél, Armentieresnél és Arras között, az Argonne-oknál és Meuse magaslatain. Ez utóbbi helyen különösen vadászaink tüntették ki magukat, tüzérésünk hasznosan támogatta őket. Itt sikerült felrobbantunk egy német blokkházat.

Hága, november 23. A Times harctéri tudósítója jelenti: Nagyon különös a helyzet Dixmuidenben. A város északi részét a németek, déli részét pedig a franciák tartják megszállva. E miatt napirenden vannak az elkeseredett utcai harcok.

Küzdelem Reimsért.

Berlin, november 23. A Lokalanzeiger írja: A párisi lapok jelentése szerint megkezdődött a döntő küzdelem Reimsért. A várost erős francia csapatok védik. A németek félkörben körülzárták a várost és a magaslatok ellen nagy ostromágyukat állítottak fel. A franciák megnyitották az északi csatorna zsilipjeit és ezzel víz alá borították a németek futóárkait. A bombázás éjjel-nappal szakadatlanul tart.

A békeközvetítő államok.

Hága, november 23. Az amsterdami lapok ismételtén foglalkoztak a békeközvetítés gondolatával és nyomatékosan rámutatnak arra, hogy csak két államról lehet szó, amely ebben az irányban a hadviselő feleket befolyásolhatja, még pedig Hollandia és az Egyesült-Államok.

A pillanat kedvező ahhoz, hogy a két állam akciósba lépjen. A közvetítés szüksége nyilvánvaló és annak, aki a célnak szolgálatában az első lépést megtenné, hervadhatatlan érdem volna.

Angol tisztok s kétségbeejtő helyzetéről.

London, november 23. A Times angol tisztok harctéri leveleit közli. Az egyik tiszt hibáztatja a londoni hivatalos körök zárkózottságát és azt mondja: végre is be kell látniok az ottani hatóságoknak, hogy több hírt kell közölniök a közönséggel, nehogy egy nap az összeomlás váratlanul bekövetkezzék.

Másik tiszt így ír: Majd nem azt kívánám, hogy az ellenség csapatok területére jussanak, mert nem hiszem, hogy más valami meggyőzheti közvéleményünket arról a félelemtől, melytől itt lövészárkokban keményen küzdő katonáinknak ritka sorai megkímélni igyekeznek az országot. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Visszatér-e a kormány Párisba?

Milanó, november 23. Párisból jelentik a Corriere della Serának: A kormány még nem állapította meg ezideig azt az időpontot, hogy mikor fog visszatérni Párisba. Ezidő szerint nem biztos még az sem, hogy mikorra hívják össze a képviselőházat. A kormány elhatározása a katonai eseményeknek van alávetve. Mindazonáltal azt remélik, hogy az országgyűlés december 20 ika körül összeülhet.

Japán rémület német hadihajóktól.

Péttervár, november 23. Tokiói jelentés szerint ott nagy a pánik, mert a csuzimai vonalon német hadihajókat láttak feltűnni. Az admirális egy hajórajt küldött a német páncélosok elé.

Frankfurt, november 23. Tokióból jelentik, hogy Okuma gróf miniszterelnök kijelentette, hogy Japán kontinentális nagyhatalom akar lenni és nem elégszik meg a szigetpolitikával. A kormány nagyobb hadihitelt akar igénybe venni, amelynek a sorsa azonban még nincs biztosítva, miután a pártok egy része idegenkedik az újabb katonai terhektől.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 237
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

A letépett gyászlobogó.

(Oroszok a Károly királyt gyászoló Csernovicban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 23.

Az első napokban, a melyekben az oroszok Bukovinát megszállták, az volt a közhit, hogy az oroszok a keresztényeket kimélni fogják. Az orosz sereg nagy ígéretekkel vonult a tartományba. A russzofil elemek azt hirdették a rutén nép között: a cár azért küldte katonáit Galiciába és Bukovinába, hogy ezeket az országokat a „kereszténység számára visszacserezzék.” Az orosz betörés első napjai alatt csakugyan nem volt tapasztalható a keresztény lakosság bántódása. Orosz katonák összecsdítették a kis embereket és megparancsolták nekik, hogy a zsidók földjein a termést takarják be. Egyiknek egy tehenet, másiknak egy lovat ajándékoztak. Nem tartott azonban hosszú ideig ez: a lovat is, meg a tehenet is visszavették. A románbarát hangulat is hamar eltűnt. Az orosz kormányzó csernovici tartózkodásának már harmadik hetében nyíltan beismerte a fölött való sajnálatát, hogy az orosz mellett a román hivatalos nyelvet is behozta. Az oroszok meggyőződtek arról, hogy Romániát nem lehet a cár részére megnyerni és hogy a miatt a román nép semmi különös jóindulatra nem számíthat. Bocancea dr. polgármesternek kijelentette a kormányzó, hogy nagyon sajnálja, hogy a román nyelvet hivatalos nyelvévé fogadta.

Nemsokára közlések jöttek arról, hogy az oroszok román birtokosoknál és parasztoknál is fosztogattak, sőt görögkeleti román lelkészeket se kimélt meg az oroszok durvasága. Csernovicban aránylag keveset raboltak, de annál többet a falvakban és a majorságokban. Vannak községek, ahol az oroszok minden jószágot és mindent, ami elemelhető volt, magukkal vitték. Aki nem akarta szó nélkül tűrni, hogy a vagyonát elvegyék, azt egyszerűen leütötték, vagy néhány napra, esetleg hétre bezárták.

Módom volt legalább husz görög keleti lelkésszel, románnal és ruténnel beszélgetni, a kiktől az oroszok pénzt és jószágot vettek el. Lakásaikat földulták és házaikat is jórészt felgyújtották.

Hogy az oroszok miképp bántak Repta dr. érsekkel, az a hivatalos közlésekből már ismeretes. A kormányzó mértéken felül durván és lealázóan érintkezett az érsekkel. A hang, a mellyel szóba állt vele, annyira durva volt, hogy az ősz egyházi fő nem egyszer könyekre fakadt lelki fájdalmaiban.

Ezer példát lehetne felhozni arra, hogy az oroszok a románokat se kimélték. Az, hogy román embert tettek polgármesterré, semmit se jelent, mert Bocancea annak idején az áruló Gerovski védője volt, és őt ez ajánlotta a kormányzóknak. Egyébként Bocancea köztudomásúan tébolond ember és saját nemzetségbelijeit is bojkottálják őt.

A román király halála alkalmából a hatósági épületre is fekete lobogót tűztek ki. De már néhány nap múlva a kormányzó határozott parancsára azt bevonták. Bocancea ezt maga mondta el az újságíróknak. A kormányzó, mondta Bocancea, rákiáltott:

— Károly király nem érdemelte meg ezt a tisztességet, mert nem akart Auszriától elfordulni!

Ez alkalommal még olyan kifejezést is használt, amelyet nem lehet reprodukálni. A mostani román királyról is sértő hangon nyilatkozott.

Különösen érdekes a kormányzóknak ez a kijelentése:

— Azt hittük, hogy Románia velünk jön.

Sok, sok milliót költöttünk, hogy a romániai nép hangulatát megnyerjük. De a király utunkban volt. És ezért kell annak a gyászlobogónak elkotródnia!

Ezeket a szavakat magának Bocanceának szájából hallották.

Az orosz főerő stratégiai visszavonulása.

(A döntő lengyelországi csata. — Angol aggodalmak az oroszok helyzetéről.)

Távírat tudósítás.

Bécs—Berlin, november 23.

Kopenhága, november 23. Az itteni sajtónak Pétervárról jelentik, hogy az orosz hadvezetőség elrendelte a stratégiai visszavonulást a védelmi vonalra. Orosz lapok még egyetlen szót sem közöltek Keletporoszország és Posen tartománybeli vereségeikről. (Minisztereinkétség sajtóosztálya.)

A német-osztrák-magyar haditerv sikere.

Genf, november 23. A Journal de Genève az osztrák-magyar főhadiszállásról a következőket jelenti:

— Az osztrák-magyar csapatoknak visszavonulása Galiciában nem sikertelenség és ennek eredményei majd mostan fognak mutatkozni, mert a fentebb álló német csapatokra támaszkodva, erőiket sokkal jobban kifejthetik. Persze, az ilyen stratégiai mozdulat azzal a morális jelenséggel jár, mely az oktalanul bizalmatlankodók és pesszimisták lelkében támad. Természetesen, amióta a világ fennáll, a stratégia nem a küzvélemény után indul, hanem a végleges eredmény elérésének legpraktikusabb szempontjait tekinti.

Milanó, november 23. A Corriere della Sera tudósítója írja:

— Ha a németek győznek most az északkeleti harctéren, akkor ezzel a győzelemmel az oroszokat északon és délen elfogják vágni a Visztulától s ily módon megakadályozzák az orosz seregek újabb egyesülését. Már akkor is hatalmas eredményt érnek el a németek, ha sikerül magukat beékelniök az ellenséges jobbszárny és Varsó közé.

Angol haditudósítók az orosz vereségről.

LONDON. A „Daily Telegraph” pétervári tudósítója jelenti: Az orosz vezérkar jelentése a lengyelországi harctéri helyzetről tudatta, hogy az eddigi előrscsatározások véres, döntő ütközetté fejlődtek ki és a németek emberfeletti táradozásokat tesznek, hogy kiterőszakolják a rögtönös döntést. A német operációk nagyon ügyesek, támadásaik szivósak és kitartóak. A német hadtestek a Bzura folyónál fognak találkozni az orosz főerővel. A németek már átlépték a Bzura folyót.

London, november 23. A Morningpost katonai szakértője megállapítja, hogy nagyjában sokkal kedvezőbb a katonai helyzetük az egyesült német-osztrák-magyar seregeknek most, semmint akkor volt, mikor első ízben nyomultak be Lengyelországba. A németek most sokkal közelebb vannak saját határaikhoz, nincsenek különösebb nehézségeik, holott az oroszok mögött csak a német műszaki csapatok által teljesen elpusztított s hosszú idők múltán, akkor is csak részben, helyreállítható vasutvonalak vannak, aminek következtében

lehetetlenné vált számukra, hogy nebéz ágyútegeket hozzanak a harctérre. Nagy hátrány az oroszokra nézve az is, hogy csak jelentékeny kerülőutakon tudnak érintkezést találni a Krakótól keletre és Nyugat-Galiciában operáló seregeikkel. Megdönthetetlen tény az, hogy az oroszok kényes helyzetbe kerülnek, ha a Visztulától délre vereséget szenvednek.

Eperjes közelében dörögtek az ágyúk.

Budapest. (Nemzetközi Távíratí Kiadvány.) Az Eperjesről az odahangzó ágyúdörgéstől elmenekült lakosság már visszatért. Vasárnap rendes élet folyt a városban. A kávéházak telve voltak, a jégpálya megnyílt, a színház is játszott. Lublón ugyancsak rendes élet állt helyre.

Conrad vezérkari főnök német szövetségeseinkről.

Berlin. Lokalanzeigerben Conrad vezérkari főnök nyilatkozik:

— Nevetséges rosszakaratu híresztelések a német-osztrák-magyar hadvezetőség diszharmonijáról szóló hírek — mondja — amelyek legjobb cáfolatukat találják a szövetséges seregeinknek csatateri egységes, közös nagy célra irányuló együttműködésében.

Románia állásfoglalása.

Kopenhága. Pétervári jelentés szerint orosz politikai körökben meg vannak arról győződve, hogy a mostani nagy csatának a kimenetele, amely Lengyelországban folyamatban van, döntő lesz Románia magatartására nézve a hadjárat további során. A lengyelországi harctéren a helyzet felette komoly. Az oroszok az utóbbi napokban jelentékeny segélycsapatokat kaptak, de felsőbb helyről jött parancsra kénytelenek lesznek még néhány napig folytatni visszavonulásuk útját, amíg olyan hadállásba jutnak, amelyet a legfőbb hadvezetőség számukra és az új ütközet számára kijelölt.

Naptárhirdetők

szives figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Husz millió koronát jegyeztek Aradon.

(A hadikölcsön fényes sikere. — Neuman bárók újabb jegyzése. — Lezárták az aláírásokat.)

Az Aradi Közlöny tudósítójai

Arad, november 23.

Husz millió koronánál többet küldenek Arad lelkesedő és hazatias polgárai a kölcsönt kérő, harcban álló hazának. Huszonkét millió koronát irtak alá a hadikölcsönre ezren és ezren kis és nagy vagyonu polgárok, testületek, egyesületek, egy hét leforgása alatt. Olyan összeg ez, amelyhez hasonlót kevés vidéki város tud felmutatni. És ez a hatalmas összeg nemcsak annak bizonyosága, hogy Arad polgárai készek és tudnak is áldozni a hazáért, hanem arról is tanuságot tesz, hogy a mai nehéz viszonyok között változatlan az aradi pénzpiac régen megszokott szilárd ereje.

Napról-napra gyarapodtak a milliók. Az első napokban még voltak, akik azt hitték, hogy nem lesz nagyobb Aradon a jegyzés hét milliónál. Később ez a határ vonal tíz millióig tolódott ki, ma pedig már tudjuk, hogy ennek a kétszeresét is meghaladják a jegyzések.

A hatalmas összegben a legnagyobb jegyzéssel a Neuman bárók, a Neuman testvérek cég tulajdonosai szerepelnek, akik mai újabb csaknem félmillió koronás jegyzésükkel összesen egy millió négyszázötvenezer koronát jegyeztek Aradon (és ezen felül egy milliót az osztrák hadikölcsönre Bécsben.) Egy-egy millió korona volt az Andrányi báró család és Aradváros törvényhatóságának jegyzése. Arad megye 350.000 koronát jegyzett, az aradi pénzügyintézetek jegyzése pedig meghaladta a másfél millió koronát.

De a husz millió nem csupán ezekből és nem is kizárólag nagy tételből rekrutálódott. Igen nagy tömegben történtek kisebb összegű jegyzések is minden intézetnél, de különösen ma, az aláírás utolsó napján valóságos megostromolták az intézeteket az aláírók. Volt olyan intézet is, ahol ma ezer fél is megfordult jegyzéseivel. Az óriási forgalom természetesen szinte minden egyéb bank-munkát megakasztott és miután az eredményeket ma estig be kellett táviratban jelenteni a pénzügyminiszternek: mindenhol megfeszített munkával folyt a jegyzések összeállítás. Az egyes intézeteknél és aláírási helyeken kereken a következő jegyzések történtek:

Osztrák-Magyar bankfiók	2 760.450
Aradi Első	4.500.000
Aradmegyei	5.000.000
Csanádi Gazdasági	3.265.000
Polgári Takarékpénztár	1.306.600
Viktória	1.000.000
Ipar- és Népbank	1.100.000
Központi Takarékpénztár	338.400
Kereskedelmi Bank	314.900
Közgazdasági Bank	260.000
Aradi Általános	150.000
Goldschmidt Sándor bankháza	124.200
Aradi Kereskedők Hitelszövetkezete	35.000
Postatakarék	38.000
Aradi Iparosok Hitelszövetkezete	43.800

Ezekben az összegekben benne szerepelnek az egyes intézetek által affiliált vidéki bankok és takarékok által átutalt jegyzések is. Több intézetnél még az éjszakai órákba is elnyúlt a végleges összeszámlálása a jegyzéseknek, de azért már most is megállapítást nyert, hogy az aradi pénzügyintézeteknél közel tízezer és fél millió korona az aláírások összege,

tehát az Osztrák-Magyar Banknál aláírt két és háromnegyed millióval együtt

Aradon több, mint husz milliót jegyeztek.

Az aláírások utolsó napján a következő jegyzések történtek Aradon:

Az Osztrák-Magyar Bank fiókjánál a szombatn kimutatott 1,123.700 korona, a mai napon történt jegyzésekkel 2,760.450 koronára gyarapodott.

Az Aradi Első Takarékpénztárnál a hadikölcsönre való jegyzés utolsó napján is igen nagy összegekre történtek jegyzések és most a jegyzések végén megállapítható az a körülmény is, hogy igen sok ezer koronán aluli jegyzés is történt.

A pénzügyintézetnél a hadikölcsön jegyzés várakozáson felül sikerült, ami kitűnik abból, hogy a jegyzett főösszeg meghaladja a négy és fél millió koronát. A jegyzések túlnyomó része szabad darabokból áll:

A mai nap folyamán a következő lényesebb jegyzések történtek:

Menczer Jakab helyesbítés 5000 koronáról 10.000 korona, Bergonezy Gusztáv 10.000 korona, iltói Adler Andor 25.000 korona, öz. Thomka Gyuláné 10.000 korona, Borossebesi kerületi munkásbiztosító 15.000 korona, M.-Dombegyháza plébánia Dörner József 4000 korona, Aradi Közlöny 21.800 korona, Ziegeldru Arnold 6000 korona, Aradi polgári jótékony egyesület 5000 korona, Hendi Jusztó 3400 korona, Jagodics Elek 10.000 korona, Magyar nyelvterjesztő betegs. és tem. egyesület 3000 korona, Schneeberger Ottó 6000 korona, Farkas Károly 10.000 korona, Lukácsy Lipót dr. 2000 korona, Lukácsy Margit 3000 korona, Lukácsy Lajos 5000 korona, Földes Ferenc 10.000 korona, öz. Daimel Lajosné 10.000 korona, öz. Leopold Szidónia 2000 korona, Aradi izr. jótékony egyesület 8000 korona, id. Gu'd Emilné 10.000 korona, Verián Ernő 5000 korona, ifj. Wittmann Ferenc 20.000 korona, I. Deutsch Mór 5000 korona, Stauber Vicza (2 éves) 1000 korona, öz. Singer Gyuláné 10.000 korona, Arnstein Gusztáv 2000 korona, Hunyadi József dr. 1300 korona, Holcz Antal dr. 10.000 korona, öz. Siebiz Edéné 2000 korona, öz. Purmann Alajosné 2000 korona, Roth Zsigmond 2500 korona, Arad és vidéke kereskedelmi utazók egylete 2000 korona, Jausz Oszkár 13.000 korona.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál összesen öt millió korona összegű hadikölcsönt jegyeztek. Tudvalevőleg ennél az intézetnél jegyeztek a Neuman Testvérek egy millió koronát és ezen a jegyzésükön kívül ma újabb 450.000 koronát jegyeztek a kölcsönből. Ma történt meg az intézet saját, 300.000 koronás jegyzése is és így alakult az öt millió, amelynek nagyobb tételei a következők:

Baghy Béla nagybirtokos 100.000, Neuman Testvérek tisztviselői kara 51.200, Aradmegye ármentesítő és belvízszabályozó társulatának nyugdíjalapja 50.000, ugyanezen társulat tisztviselői kara 10.000, Bing Vilmos 50.000, Braun Gizella 40.000, Léderer Paula 50.000, Leopold Zsigmond 40.000, Első Újszentannai Takarékpénztár útján beérkezett jegyzések 110.000, Kisjendi Takarékpénztár útján beérkezett jegyzések 45.000, Elektről beérkezett jegyzések 250.000, Battonyáról beérkezett jegyzések 200.000, Hungária aradi textilműgyártó, Braun Ádám 40.000, Löffler Jakab 30.000, Kanitzer Teréz 30.000, Cárán Testvérek 35.000, Kell Lipót dr. 25.000, Hecht Adolf dr. gyermekei 20.000, Mairovitz Mór és Fiai 40.000, Kertész Testvérek 40.000, Hoffmann Ádám 13.000, Albert Ferenc 20.000, Motz Petru 10.000, Reisz Mihály 10.000,

Bánhidya Antal báró 10.000, Györffy Ili 18.000, Avarffy Ferenc 10.000 korona, dr. Avarffy Imréné 10.000, Avarffy Károly 5000, I. Á. Szay Sándor 10.000, Párcz Gyula dr. 10.000, Aradi Közlöny 21.000, öz. Kohn Zsigmondné 10.000, Bing János 10.000, Eles Armin 10.000, Schwarz Adolf 10.000, Deutsch Andor 10.000, Vámos Antal 10.000, Weiss Antónia 15.000, Kövesdy Lajos 12.000, Werner Miksa dr. 10.000, öz. Kabdebó Kálmáné 10.000, Aradi Fűrészgyár r.-t. 10.000, Bing Hugó 10.000, Tolnai János dr. 10.000, Aradi Lloyd-társulat 8000, Kalló András 9000, Kunágotai plébánia hivatal 7500, Arad- és Csanádmegyei községek jegyzései összesen 300.000 korona.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál a mai jegyzések meghaladták az egymillió koronát. Az intézetnél összesen három millió kétszázhatvannyolcezer száz korona hadikölcsönt jegyeztek és pedig 2,239.250 korona értékben szabad és 728.850 koronáért zárolt példányokat. Maga az intézet ezenkívül 300.000 koronáért szabad kötvényeket jegyzett. Itt jegyzett az Aradi Közlöny 7200 koronát.

Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál ma körülbelül ugyanannyian jegyeztek, mint az elmúlt hat nap alatt összesen. 856 fél jelent meg a banknál, hogy hadikölcsönt jegyezzen. Az ország népének lelkesedését és az állam szükségletei iránt megnyilvánuló józan érzékét semmi sem bizonyítja jobban, mint a Polgári Takarékpénztárnál ma történt egyik jegyzés.

A 38-ik gyalogezred első pót századának legénysége gyűjtés útján tízezer koronát jegyzett.

Az aradi Oltárgylet 2000 koronát jegyzett.

A háziezred két századosa egyenként 5-5000 koronáért vásárolt járadékot.

Az említett banknál ma estig 715 fél, összesen 1306600 koronát jegyzett. Ebben foglaltatik a bank 200.000 koronás jegyzése.

A Viktória Takarékpénztárban olyan óriási torlódás volt ma, hogy a bank tisztviselői még éjjel egy órákor is az anyag feldolgozásán fáradoztak. Körülbelül másfél ezer vidéki kigazda járt a pénzügyintézetnél és legnagyobb részt kis tételekben jegyzett hadikölcsönt.

Raiku Sebő vezérigazgató kijelentése szerint, teljesen pontos számot csak holnap tud az intézet rendelkezésre bocsátani, de a jegyzés körülbelül az egy millió koronát eléri.

A bank maga százezer koronát, a görögkeleti román szentszék százezer koronát, Papp I. János püspök huszezer koronát jegyzett.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál a mai jegyzések összege meghaladja a háromszázezer koronát, úgy, hogy az intézetnél az intézet által jegyzett százezer koronával együtt több mint egy millió és százezer korona hadikölcsön kötvényt irtak alá.

Az Ipar- és Népbanknál ma a következő nagyobb összegű jegyzések történtek:

Balázs Péterné, M.-Radna 20.000 korona, Lévai Adolfné 3000 korona, Aradi ref. egyház 1200 korona, Koch Sándor 3000 korona, Koch Dániel 3000 korona, Tagányi Sándor dr. 10.000 korona, Ziegeldru Arnold 8000 korona, Földes Kelemen 10.000 korona, Világosi takarékpénztár jegyzése 29.000 korona, Aradi Ipar- és Népbank 100.000 korona.

A Központi Takarékpénztárnál összesen 338.450 koronát jegyeztek, tehát a két utolsó napon mintegy 170.000 koronát. Az intézetnél történt jegyzések a következők:

Neumann Oszkárné 2000 korona, Aradi magántisztv. egyl. 700 korona, Nikolics Dóme 500 korona, Darányi Jánosné 2000 korona, Dárr Kocsárd 1000 korona, Rozsnyai Testv. 900 korona, Benkő Gyula 200 korona, Hollander Alfréd 2200 korona, Reinhart Kálmán 2500 korona, Steinitzer Ronka 100 korona, Domokos László 800 korona, Geller I. 1000 korona, Nachtnébel 2500 korona, Weinberger Ferenc 400 korona, Goldzieher Albert dr. 3000

korona, Kalián Péter és neje 2000 korona, Velcsó Géza dr. 500 korona, Debreczeni Gábor 2000 korona, Korpa Mária 250 korona, Tabakovics Emil 500 korona, Aradi ker. munkásb. p. 2000 korona, Kohányi Róbert 4000 korona, Aradvárosi rendőrség 1000 korona, Cukor László 15.000 korona, Aradi, izr. kih. egyeslet 2000 korona, Domány János 1000 korona, Jegessy Károly dr. 5000 korona, Gál Irén 4000 korona, Nachtschel Gyuláné 2500 korona, Mayerhoffer Lajos 4000 korona, Markovics Ignác 500 korona, Aradi tanítók segélyalapja 3000 korona, Szarazéri belviz. lev. társ. 10.000 korona, Niedermayer Károly 1500 kor., Pál Miklós 500 kor., Alsósimád község 6000 kor., Ehrenfeld Anna 5000 korona, Borsos Géza 1000 korona, Strasser Péter 1000 korona, Lipner Károly 1000 korona, Holländer Sámuel 2000 korona, Kk. Pless László stb. 16.000 korona, Borsos Béla dr. 1000 korona, Szántay Lajos 20.000 korona, Szántay Annuska 1000 korona, Farkas László 1000 korona, Habertelner Béla 8000 korona, Becker Adolf 800 korona, Feltot község képviselőtestülete 2000 korona, Aradi ref. egyház 1000 korona, Török Nagy János 800 korona, Kohányi Róbert 500 korona, Vormittag János 200 korona, Gerlah József 200 korona, Straub Péter 1000 korona, dr. Joannovics Györgyné 1000 kor., Vrbny Antal 1000 kor., Haid Antal 200 kor., Dörner János 100 korona, Schneider József 200 kor., Schlé Péter 100 kor., Vormittag Jakab 200 korona, Lakner Oskárné 300 korona, Haid Péter 200 korona, Thomann József 1000 korona, Valicsék József 600 korona, Jerger Józsefné 100 korona, ifj. Jerger József 100 korona, Gálffy József 500 korona, Jerger József 1000 korona, öz. Szolbaci Jánosné 2000 korona, Leitinger Mihály 1000 korona, Müller Antal 200 korona, Müller Vendel László dr. 200 korona, Kessel József 100 korona, Reinheim Antal 1000 korona, Till Ignác 200 korona, Székely Károly dr. 10.000 korona, Löw Róza és Ferenc 3000 korona, Aradi Központi Takarékpénztár 50.000 korona, Borsos Lajos 2000 korona, Laubaer József 2000 korona, Szivolics János 500 korona, Jajos Róza 100 korona, Krizsa Anna 200 korona, Bukovetz Bella 600 korona, Kulesár Sándor 300 korona, Szekendy Pál 1000 korona, Schwartz Hermann 500 korona, öz. Boros Lajosné 10.000 kor., öz. Boros Lajosné 500 kor., Farkas József 2000 korona, Magyar nyelvtérj. egyeslet 1000 korona, London Sándor 200 korona, Tóth Ilona 200 korona, Tóth Zeigmond 1200 korona, Aradvármegyei községi és körjegyzői egyeslet 1000 korona, Singer János dr. 8000 korona, báró Metzger Gyuláné 2000 korona, Petrovszky Dezső dr. 600 korona, Láng N. 2300 korona, Kohn és Fried 1350 korona, Vicsay testvérek 400 korona, Kaufman Gyula 4050 korona, Eiser Sándor 300 korona, Jung Péter 2000 korona, ifj. Winkler József 300 korona, Hamsea Voicu 1000 korona, Zellner Ferenc 200 korona, Schneider József 100 korona, Schlechter János 200 korona, Welsch Vendel 200 korona, Dörner Antal 100 korona, Barkasv Etelka 50000 korona, Mihály László 10000 korona, Banciu Rudolf 200 korona, ifj. Kásonyi János 200 korona, Jánosy Gyűző 300 korona.

Az Aradi Kereskedelmi Banknál a jegyzések végösszege 314.900 korona. A mai, utolsó jegyzési napon még 52.400 koronát jegyeztek ennél az intézetnél és azt az összeget csupa zádorlaki és aradszentmártoni gazdaember adta össze. A nép felvilágosításában és oktatásában ugyanis a községi előjáróságok igen dícséretreméltó módon jártak el és az 5 tevékenységüknek volt a következménye, hogy a községi gazdák szép számban vették ki részüket a jegyzésből. A Kereskedelmi Bank maga 60.000 koronát jegyzett, a többi jegyzések majdnem mind gazdák jegyzései.

A Közgazdasági Banknál összesen 260.000 koronát jegyeztek. Ebben az összegben 50.000 koronás jegyzéssel szerepel maga az intézet.

Goldschmidt Sándor bankházában javareszt kisebb tételekben 124.700 koronát jegyeztek. Goldschmidt Sándor 30.000 koronát jegyzett.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál történt jegyzések között vannak: Aradi Ujság-

írók Segítőegyesülete 12.000 korona, Aradi Kereskedők Köre 4000 korona, Brandeisz Henrik (újabb jegyzés) 5000 korona, Meer Armin 4000 korona, Kerpel Vilmos dr. 3000 korona, Aradi felső kereskedelmi iskola ifj. segélyegyesülete 2000 korona, Holzeisen József (Pécska) 4000 korona, Braun Miksa 2500 korona, Vaskereskedelmi alkalmazottak nyugdíj-egyesületének aradi fiókja 1000 korona, Kohn László 2000 korona, Kossis Ferenc 2000 korona, ifj. Domán-Sándor 500 korona, Domán János 300 korona, Aradi munkások közművelődési egyesülete 150 korona.

Az aradi postatakarék

hivataloknál összesen 36.000 korona ára jegyzés történt. A posta személyzete 2000 koronáért jegyzett hadikölcsönt.

A postatakarékpénztár a hadikölcsönre előjegyzéseket továbbra is elfogad. Előjegyezni lehet állandóan a főpostahivatal főnöki irodájában.

A következő jegyzéseket hozták tudomásunkra:

A Katolikus Háziaszonyok Szövetségének Aradi Egyesülete az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál 7000 és az Aradi Közgazdasági Banknál 3000, összesen tehát 10.000 korona hadikölcsönt jegyzett.

Az aradi főgimnázium 1400 koronát jegyzett a hadikölcsönből és pedig 600 koronát a Nagy Sándor-Kaszap Emilia-pályadíjból, 600 koronát a Petőfi önképzőkör vagyonából, százszáz koronát az intézet VII. és VIII. osztályu növendékei adtak össze.

A minorita rendtartomány a kezelése alatt álló alapokból 150.000 korona összegű hadikölcsön-kötvényt jegyzett.

Spielmann Aronné a Kereskedelmi Banknál 5000 koronát jegyzett.

Ifj. Kopetko Károly 10.000 korona hadikölcsönt jegyzett a Polgári Takaréknál.

Oláh Sándor, a Kerpel-cég alkalmazottja az Általános Takaréknál 400 koronáért jegyzett hadikölcsönt.

Aradmegyében

A Gyorokon lévő Arad Helyi Takarékpénztárnál összesen 35.000 koronát jegyeztek. Ebben belefoglaltatik az intézet saját jegyzése: 5000 korona.

A Körösbölkényi Takarékpénztárnál összesen 69.900 koronát jegyeztek. Az intézet maga 10.000 koronát jegyzett. A jegyzési idő utolsó napján napjandem kizárólag görög keleti lelkészek és egyházak jegyeztek kisebb nagyobb összegeket, amiket készpénzzel fizettek ki.

A Pécskai járási gazdasági takarékpénztárnál 200.000 korona a jegyzések végösszege. Az intézet 15.000 korona jegyzéssel szerepel.

A Pécskai Takarékpénztárnál összesen 300.000 koronát jegyeztek. Nagyobb jegyzések voltak: Magyarpécska község 80.000 korona, Ópécska község 100.000 korona, az intézet saját jegyzése 50.000 korona.

Az Újszentannai Gazdasági és Iparbanknál 24.650 koronát jegyeztek összesen. Az intézet 10.000 koronát jegyzett.

A Világosi Takarékpénztárnál a jegyzések végösszege 30.000 korona, az intézet saját jegyzése 10.000 korona.

A Soborsini Takarékpénztárnál összesen 61.600 koronát jegyeztek. Mai jegyzések: Kraszmann Ferenc 1000 és Vullányi Imre 800 korona.

Az Arad-Szentmártoni Hitelszövetkezetnél összesen 36.100 koronát jegyeztek magánosok, ebben foglaltatik a szövetkezet 10.000 koronás jegyzése is. A postahivatalnál magánosok 16.400 koronát jegyeztek. A község különböző alapokból és a gyámpénztárból 55.000 koronát jegyzett, a római katolikus egyház misealapítványai 40.000 koronát. Az Arad-Szentmártoni Első Takarékpénztárnál összesen 35.000 koronát jegyeztek.

A borosjenői járás községei 100.000 koronát, a borosjenői Leiningen-ermélmű bizottság egész vagyonát: 14.000 koronát, Borosjenő

község 5000 koronát jegyzett. A Borosjenői Takarékpénztárnál eszközök jegyzések már megközelítik a 200.000 koronát. Ebből a községek 80.000 koronát, magánosok 50.000 koronát, maga az intézet 40.000 koronát, a Borosjenő és Vidékének gazdasági és hitelszövetkezete 10.000 koronát jegyzett. Jelentékeny összegeket jegyeztek az adóhivatalban és a postán is. A Osermő és Vidéki takarékpénztárnál eddig 25.000 koronát jegyeztek.

Szemplak község kisbirtokosokból álló községe derekasan kivette részét a hazafias munkából. Csupa kis tételből 57.800 korona összegben jegyeztek hadikölcsönt. A jegyzések túlnyomó része készpénz jegyzés. A község maga 2000 koronát jegyzett.

Az Új- és Ószentannai Gazdasági Hitelszövetkezetnél 73.450 koronát jegyeztek a következők:

Szeifer Ferenc 500, Berezvay Gyula 200, Adelman Adam 10000, Heuberger Márton 2000, Heuberger Mihály 500, Scherer Balint 400, Schiller József 50, Reinholz Antal 1000, Millig József 300, Schmiedt András 4100, Buttlinger Sebestyén 200, Schmiedt Boldizsár 100, Kresz Nándor 1400, Landár Vanda 200, Bleizefer János 1600, Kicinger János 600, Schmiedt András 1000, Ackermann Ferdinánd 2000, Millig József 1500, Ackermann Mihály 2000, Knapp Antal 500, Fröhler Erzsébet 4000, Szeiler János 400, Rene János 500, Geizer Nándor 300, Wiesenmayer András 1000, Heilstern Urbán 1500, Heilstern András 1400, Zimmermann Sándor 600, Oszter Sebestyén 400, Bleizefer Ferenc 400, Schmiedt András 1000, Köhler József 400, Jäger János 2000, Kicinger János 800, Kappert József 400, Róm. kath. egyházközs. pénztár 10.000, Heuberger Gáspár 3000, Hóhégyi János 300, Sime Döme 50, Oszter Konrad 2000, Beresa János 1000, Geizer Antalné 5000, Faulhaber Adam 800, Oszter Sebestyén 1000, Új és Ószentannai gazd. Hitelszövetkezet 500 kor.

Hazafiai lelkesedésének és áldozatkészségének nemes példáját mutatta Tornya község lakossága, midőn Bohn Antal áll. tanító, hitelszövetkezeti könyvelő buzdító szavára az első 5 napon 161.750 korona hadikölcsönt jegyzett. Tudni kell, hogy a község lakossága a 2000 leltet alig haladja felül. Jegyeztek: Tornya község 37.000 korona, Mikuska György 24.000 korona, Mihaleczki Lajos 20.000 korona, Faragó Lajos 20.000 korona, Rapos Mihály 5000 korona, Gyuricza István 4000 korona, Sutyák Ignác 3000 korona, Szarvashegyi K. 2000 korona, Dániel Lajos 2000 korona, Lipták István 2000 korona, Mikuska Imre 2000 korona, Dániel Mihály 1000 korona, Budacsék József 1200 korona, Zsulján János 1000 korona, Sándor József 1300 korona, Seffler János 1200 korona, Megyeri Mátyás 1000 korona, Tetyik Ferenc 1000 korona, Gíánona Erneszt 1000 korona, Takács Györgyné 1000 korona. 49 aláíró 1000 koronánál kisebb összegben pedig jegyzett 32.050 koronát.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Kölcsey-egyesület vasárnap délután tartott első nagyszerű zsúrja után még nagyobb mértékben nyilvánul meg az érdeklődés a további előadások iránt. Az egyesület tagjai nagy szeretettel fogadták Kara Gyűző tanár előadását a háboruban álló Anglia ismertetéséről és előrelátható, hogy a kiváló historikusnak a többi háboruszkodó nagyhatalmakról szóló felolvasásai is ilyen megértésre találnak. Most vasárnap azonban szenzációsan ható előadás szakítja meg Kara tanár előadásainak sorozatát. November 29-én délután a kulturpalota nagytermében a magyar újságírásnak legkiválóbb munkása Vészi Margit, az aradi származású, jeles publicista, Vészi József leánya tart előadást ugyancsak a háborúval kapcsolatban álló témáról. Vészi Margit évekig élt külföldön, sokat látott meg abból, ami az itthon élőknek, az idegen országokat csak átutazóknak ismeretlen marad. Mint kiváló tollu újságíró és megfigyelő, mélyére látott embereknek és eseményeknek és semmi kétség az iránt, hogy amit vasárnap az aradi közönségnek el fog mondani, amit külön a Kölcsey-egyesület közönsége számára írt: új, érdekes, vonzó és szép lesz.

Hajza a tábori posta után.

— Masirozás Belgrád felé. —

Tudvalevőleg a déli harc-térről betegesen tért haza munkatársunk és így a magával hozott érdekes megfigyeléseket és eseményeket betegsége következtében nem tudja leírni. Szóval volt kénytelen tehát elmondani ezeket és érdekes elbeszéléséből ezt közöljük:

Reggel fél kilenckor a hadnagy ur kiadta az utasítást, hogy a 96. számú tábori posta anyagát Hammermann Jenő őrmesternek valamiképen meg kell szerezni. Ez azon a napon történt, amikor Szabácstól hirtelen megindultak csapataink Valjevó és Belgrád irányába. Szabácsban senki sem tudta, hogy milyen hadosztályok tartanak a szerb főváros felé és a nagy hadsereg, mely része vonul Valjevó irányába. Hammermann Jenő irodista őrmester, aki a polgári életben építési utazó és így a legnehezebb feladatokra is vállalkozik, kijelentette, hogyha Belgrádig kell menni, akkor is megszerzi a legénység számára a posta anyagát, nehogy esetleg csak két hét múlva jusson az birtokukba. Ha ugyanis a postakösi valamely községből váratlanul megindul, akkor, tudjuk, rengeteg idő telik el, amíg a benne lévő levelek rendeltetési helyükre jutnak. Az idő gyönyörű volt és így annak a vállalkozásnak, hogy a postaköcsit felhajszoljuk, egészen kedvezett. Fél óra múlva két erős ló röpített minket a Szabácstól Mísar felé vezető országúton. A különböző utbiztosítások segítségével megtudtuk, hogy a postaköcs, amely után hajszát indítottunk, a belgrádi országúton kanyarodott le Ochri irányában. Utána iramodtunk.

Előrenyomuló csapatok közt.

Gyönyörű, talán hét-nyolc méter szélességű ut vezetett órák hosszáig át. A nagyszerű uttestet mindenütt ellepték előre vonuló csapataink. Talán, ha egész Arad felkerekednék és költözködnék, akkor lehetne olyan népvándorlás, mint amelyet ezen a napon itt láttam. Debreceni huszárok, ulánusok, huszonnégy centiméteres ágyukat vontató tüzérek, népfelkelők, horvát, eseh gyalogság, vadászok és a trénavonat beláthatatlan sora vonult előre, előre. Ametre csak elhaladtunk, már mindenütt telefonoszlopok és a mi telefonhuzaljaink hirdették, hogy a területet meghódítottuk. Az ut másik szélén összerombolt szerb telefonveretek heverték. Ochrián előrenyomulásunk már nehezebben ment, mert a kocsi és a csapatok annyira összetorlódtak, hogy folyton meg kellett állni. Helyel-közel kis csoportok verődtek össze egy-egy elfogott szerb társaság körül. Az ochrii bizánci stílusú, négy kupolás templom, amely impozáns kis dombon épült és bucsujáró helye a községnek, kissé megrongálódott az ágyulövegektől. A templomon ugyanis egyik őrszeme volt a szerbeknek. A templom mellett nagyon szép új iskola. Nem messze tőle magas emlékoszlop, a tetején aranyozott sassal. Alatta felírás: 1806—1906. Az emlékoszlopot vasrács övezi és mögötte kis szerb sírok tapulnak meg. A szerb-török háború idejéből való emlék.

A templom mögött egy szerb családot őriztek katonáink. A család feje kilenvenhárom esztendősen, a fia katoná és mellette a földön tudógyulladásban fekszik. Sirva panaszkolt, hogy a csapatainkat kísérő két horvát papnak, hogy a szerbek mindenét elvitték, most meg a fia is meg fog halni — de az Isten meg fogja

verni azt, aki Szerbiára ezt a nagy csapást hozta. Azt hallotta már a faluban, hogy az országban forradalom tört ki és Pasicsot meggyilkolta a nép.

Ismét megindulunk. Jobbra-balra tőlünk tavaszi kép. Csak a fák nem zöldelnek, de a nap egész májusias hővel ront ránk. Az elhagyott tanyaházak körül kis veteményes kertek zöldelnek. Sertések, marhák, apró házi-jószágok gazdátlanul szaladgálnak ide-oda, keresik gondozóikat. A szántóföldek közül alig néhány holdról állapíthattam meg, hogy felszántották. A többi parlagon hever. Érdekes és jellemző a szerbiai agrár viszonyokra, hogy Szerbiának ezt a kitűnő termőföldjét mennyire elhanyagolják. A gabonaföldek telve vannak gyümölcsösökkel. Azt mondják a szerb parasztok, nem érdemes a gabonaföld erejét teljesen kihasználni, mert még azt se tudják kellő módon értékesíteni, ami így terem.

A szerb fedezékek.

Egészen Ochriig folytonosan szerb fedezékeket találtunk. Ez annak a jele, hogy a harc csak Ochriig tartott. Ettől fogva a szerbek ütközet nélkül, ellenállás nélkül vonultak vissza és ugylátszik, Szabács és Ochri közt is csupán azért igyekeztek feltartóztatni seregeinket, hogy az ő hadseregük zömének visszavonulását fedezzék. Ochritól Belgrád felé alig látni egy-két sor fedezéket. Leszállunk a kocsirol, bebujunk a szerb lövészárkokba és megállapítjuk, hogy ott nem feküdtek katonák.

Kétségtelen, hogy ezeket már régebben elkészítették, azonban felhasználásukra nem került sor.

Itt meg kell emlékezni a szerb fedezékekről. Az Ujvidékei székelő „szerbiai haditudósítók” híradásaiban lépten-nyomon olvashatjuk, hogy a szerbek vas-beton, cement és kitűnő vastetejű lövészárkokat készítenek. Lenn harcoló tisztjeink a legnagyobb bosszankodással olvassák ezeket a valótlanosságokat. Ugyanis so vas-beton, so cementfedezékek egész Szerbiában nem találhatók. A szerb deckungok kitűnőek, a legjobb védelmet adják, azonban csupán egyszerű földből készülnek. Magunk a tisztjeink mondták nekem igen gyakran, hogy felesleges a szerbek harci erejét és technikai tudását ilyen nem létező cementfedezékekkel a közvélelemény előtt nagyítani.

Lassan elérünk a Dobrava patakhoz. Itt ismét fél óras szünetet kell tartani. Ugyanis a szerbek visszavonulásuk alkalmával lerombolták a Dobrava hidját, hogy az üldöző sereget utjában akár rövid időre is feltartóztassák. Utászaink azonban igen gyorsan új kis hidat készítettek. Ez a hid természetesen csak igen lassan tudta továbbítani a szűk területen nagy-ságu forgalmat. Végre átjutunk a hidon és a magasból felénk mosolyog egy szivaralaku léggömbünk citromsárga burka. Ez azt jelenti, hogy husz-huszonöt kilométernyire már megkezdődtek a harcok. A megfigyelő léggömb ugyanis már a tűzvonal mögött husz-huszonöt kilométernyi távolságra helyezkedik el és onnan adja meg nagyszerű szolgálatot teljesítő jeleit. A népvándorlás a széles utvonalon tovább tart. Gyakran mosolyt kelő képek tárulnak fel. A rengeteg uniformiszos férfi közt nagyrájkán egy-egy nő látható. Az ezred szakácsnőjét viszik külön kocsin. A debreceni huszárok szakácsnőjét pláne egy hadnagy kíséri. A lovak néha megriádnak, az útszélen döglött lovak hevernek. Nem messze tőlünk két katoná he-

ver, hasrafekve, mozdulatlanul. Leugrunk a kocsirol, talán meghaltak, megrázzuk őket, elkáromkodják magukat:

— Hagyjatok aludni, diáznók!

Utazás tábori postaköcsin.

Már délután fél kettő és a postaköcsinkat még mindig nem találtuk meg. Nagyszerű, hullámos, hegyes-völgyes vidéken vonulunk át. Nagyjában hasonlít ez a terület az arad-hegylajai vidékhez. A kis hegyek aljában eszeréptetejtű, fehér-falu tanyaházak. A felszerben mindenütt cséplőgépek és egyéb jó gazdasági felszerelések. Persze a gazdájuk valahol Belgrád környékén szidja az orosz cárt. Végre postaköcsivel találkozunk. Lőrinczi postafőtiszt től a döcögő kocsiiban és megmagyarázza nekünk, milyen utvonalon keressük a kocsiinkat. A tábori postaköcsit egyúttal hajlékot is ad a leveleket kezelő postafőtisztnek. Hogy milyen lehet ez a hajlék, azt jellemzi Lőrinczi nyilatkozata:

— Inkább gyalog megyek még éjszaka is, mert ebben a kocsiiban kettétörök a derekam.

Tovább baktatunk. Tizenhét tagból álló szerb társasággal találkozunk. Közöttük négy katonarubában van. Az őket kísérő fiatal osztrák katoná elmondja, hogy Belgrádtól ötven kilométernyire fogták el őket tegnap késő este. Egy sovány, nyurga szerb fiúra mutatott:

— Annak a gazembernek, ott ni — mondja — tele volt az öve töltényekkel és folyton lövöldözött ránk. Megkapta a magáét, most pedig viheti az én harmincöt kilós rüsz-tungomat.

Közel a harcvonalhoz.

A szerb fiu valami olyasfélét mormogott, hogyha még sokáig kell cipelni az osztrák katoná felszerelését, akkor inkább akasszák fel, de ezt a terhet nem bírja el. Néhány pere múlva öreg szerb asszonyokból álló csapat tűnik fel. Alig mozdulnak, alig tudják vonszolni sovány, fáradt testüket. Kis batyu van a hátukon és mezitláb, óvatosan lépegetnek. Hová, merre mennek, talán maguk se tudják. Már a léggömbünket is elhagytuk, a csapatok itt már ritkulni kezdenek, közeledünk a tűzvonalhoz, az ágyuk bömbölő morajlása idehallatszik. A hadosztályparancsnokság felszerelését viszik erre, valahol ezen a környéken egyik tanyaházban szállásolja el magát és innen dirigálja a harcokat. Bizonyos, hogy a postaköcs már közel lehet. Végre feijutunk egy hegyre. A völgyben, mint apró hangyabolyok, nyúzógnak a csapatok. Köztük látni a barna tetejű, nagy postaköcsit. Megállunk és az őrmester lélekszakadva rohan utána. Eléri. Összesen hat levél érkezett a legénységnek. Tovább nem mehetünk, mert itt már közvetlen veszély van. Visszafordulunk Szabács felé. Utközben ismét találkozunk a megfigyelő léggömbbel, azonban nem a levegőben, hanem lenn a földön. A hatalmas alkotmányt ugyanis előre kell vonszolni, mert azon a helyen már megfelelt kötelességének. Hogy azonban ne fogyasszon sok gázt, nem a levegőben viszik előre, hanem lehúzzák a földre és katonákkal vonszoltatják. A gömb maga alig egy méternyi távolságra lebeg a föld felett.

Ismét egész sereg szerb katonát kísérnek. A kísérő őrmester elmondja, hogy ezek milyen gazságot követnek el. Legutóbb elfogtak két magyar esendőrt, nem ölték meg őket, hanem a szerb fedezékekbe vonszolták. Összekötötték a magyar esendőroket és amikor a mieink a szerb lövészárkok felé lövöldöztek, a szerb katonák minden alkalommal kidugták a megköztöltött két magyar esendőrt, hogy azokat találják az osztrák-magyar katonák golyói.

A foglyok közt asszonyok is vannak, akik azt mondják, hogy legutóbb mintegy száz tagu küldöttség járt Nisben és Péter királlyal akart beszélni. Meg akarták kérni, vessen véget a háborúnak, mert Szerbia minden férfia elpusztult. A király őrsége kijelentette, hogy nem bocsáthatja be az asszonyokat az erődökbe. Erre az asszonyregiment botrány történt, a katonák pedig korbáccsal verték szét a köveltető asszonynevet.

Misarnál találkoztunk a csapatok egyik parancsnokával, F. Libóriusszal, aki csendesen szemlélte az előrevonuló sereget. Ezen a napon tette át ugyanis a főhadiszállását Mitrovicáról Szabácsba és a legutolsó napot arra használta fel, hogy a csapatok állapotáról személyesen szerezzen tapasztalatokat. Szabácsban három épületet rendeztek be a főparancsnok számára. Igen nehéz volt olyan házakat találni, amelyeket nem rongált meg a szerb, vagy osztrák-magyar gránátos. Azért ezekben a golyóktól megrongált házakban ma már bizonyosan szebb álmai lesznek a vezérkarnak, mint a mitrovicai palotában. Szabácsban már nem rontja az álmukat az ágyuk koncertje

Bolgár Lajos.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Kedd: Hegedüs Gyula felléptével Timár Liza. — B.

Szerda: Hegedüs Gyula felléptével Az Ördög. — C.

Csütörtök: Hegedüs Gyula felléptével Kornovillei harangok. (Gáspár apó). — A.

Péntek: Nagy hangverseny és Nincs elveszve Lengyelország, Hazáért királyért, Elszállásolás, daljáték. — B.

Szombat: Ugyanez. — C.

Vasárnap: Limonádó ezredes.

* **Hegedüs Gyula**, a magyar színművészet leghívatottabb mestere tegnap este megérkezett, hogy a mai próbákon részt vehessen. Hegedüs Gyulát reklámozni az aradi intelligens közönség előtt felesleges. Ma egyik legkiválóbb szerepében, a Timár Lizában lép fel, holnap az Ördög és csütörtökön a Cornovillei harangok Gáspár apójában. *Fehér kabaret a színházban.* Pénteken és szombaton teljesen új műsora hangverseny lesz az egész személyzet részvételével és a hangversennyel színpad kerület Nincs veszve Lengyelország, Királyért, hazáért, Elszállásolás énekes darabok.

* **Berger Károly.** Nem ismeretlen név Arad műpártoló közönsége előtt. Valóságos a szemünk láttára nőtt ki az iskola padjaiból a művészet sikert hozó deszkáira. A város támogató kerület segítette, hogy képességeit ahhoz értő kezek által művészi tökélyre fejlessze. Most, mint ő maga mondja, tartozását akarja törleszteni, amikor a Vörös Kereszt december 8-án lesz a kulturpalota nagytermében. Közreműködik Bosnyák Sándor Erzsébet operatőreszt Dienes Oszkár zongorakísérettel. Jegyek már most előjegyezhetőek Scherhag H. és fia ógnél 4—1 korona ártban. Felülfizetéseket köszönettel vesz és hirdapokban nyugtáz a Vörös Kereszt.

* **Nagy artista-dráma az Apollóban.** (A Barnum-cirkusz titka.) Az Apolló-színház azt az ígértét, hogy minden összeköttetést felhasználva megszerzi előadásra a filmgyárak legújabb értékes alkotásait, dokumentálja a keddi új műsorának összeállításával is. Régen volt olyan kiváló műsora mozisínházban, a fővárosi mozisínházakat sem kivéve, mint az Apolló-színház keddi programja. Az artistavilág misztikus miljöje térül fel előttünk „A Barnum-cirkusz titka” című grandiozus drámában. A világjáró cirkusz a kiinduló forrása az izgalmas eseménynek, mely megrázó jelenetekben rajzolja meg az artisták külön világát. A nagyszerű film kiállítás is felülmúlhatatlanul pazar. A nagy artista-dráma mellett újabb

harotéri felvételeket mutat be keddi új műsorán az Apolló-színház. Az északi és a nyugati hártér érdekesebbnél-érdekesebb háborús epizódjait örökítették meg a Mester-filmgyár bátor és fáradhatatlan operatőrei.

H I R E K. LEGÚJABB.

Érkezett éjjel 3 órakor.

(Táviroda, cenzurálva.)

Páris. Flandriában a harcolók helyzete a rendkívüli hideg miatt egyre tarthatatlanabbá válik. Egyes lövészárkokban a katonák térdéig ér a víz. Minden lövészárk egy-egy kis patak.

London. A kanadai miniszterelnök azt jelentette táviratban Londonba, hogy Kanada további ötvenezer embert mozgósít, akiket Egyiptomba fognak küldeni. Az év végéig Kanada száznyolcvanezer embert állít fegyverbe az eddig elküldött csapatokkal együtt.

GENF: Ypern a szövetséges által nem tartható tovább. A németek győzelme minden órában várható.

Berlin. A szász parlament elé a jövő héten törvényjavaslatot terjesztenek, amely hétésszáz millió márka hitelt engedélyez a háborús inség enyhítésére.

— **A képviselőház távollevő tagjai.** *Budapestről jelentik:* A Bud. Tud. jelenti: A képviselőháznak 60 tagja teljesít szorosán vett katonai szolgálatot, hatan önkéntes őrsereg parancsnokok, miniszteri biztosok körülbelül huszonnégyen, Vöröskeresztes megbízottak három, Pejacevics, Héderváry és Zlinszky pedig Franciaországban vannak.

— **A bécsi olasz nagykövet Rómában.** *Bécsből jelentik:* Avarna herceg bécsi olasz nagykövet Rómába utazott, hogy Sonnino külügyminiszternek bemutatkozzon. Avarnát az olasz király is fogadja. A herceg hosszabb ideig marad Rómában.

— **Albán fölkelés: Esszad pasa ellen.** *Durazzóból jelentik:* Tranában fölkelés ütött ki Esszad pasa ellen. A fölkelők Durazzót fenyegetve, Esszad ezor emberrel megszállta a város előtti magaslatokat.

— **Bárczy a berlini főpolgármesterhez.** *Berlinből jelentik:* Bárczy István polgármester meglehetősen táviratban válaszolt Wermuth berlini főpolgármesternek. Táviratában köszönetet mond a Königráizer Strassénak Budapest Strassévé történt elnevezéséért, valamint nemizelünk szövetségi és testvéri megbecsüléséért.

— **Tisztjelöltek lehetnek a népfölkelő-önhíntések.** *Budapestről jelentik:* A Tud. Tud. közli, hogy a most sorozott önkéntességi jogú népfölkelők e nyervek a tisztjelölti fokozatot.

— **Bukovinai románok hűsége.** *Csernovicból jelentik:* Szuczawán harmincezer bukovinai román paraszt tegnapi népgyűlése megújította a hűségüket a császár és a birodalom iránt. Kijelentették, hogy óhajtnák, hogy a román hadsereg vállalva harcoljon a miénkkel a közös ellenség ellen. Ilyen értelemben felirnak Ferdinánd királyhoz és Szabadesapatot szerveznek a honvédelemre. Végül hálasürgényt küldtek uralkodónkhoz október huszonötödiki királyi kéziratért, melyben bukovinaiaknak gondoskodást ígért.

— **Vasúti szerencsétlenség.** *Berlinből jelentik:* A kölni vonat Schönausendam állomáson mellékvágányra kerülve tehervonatba ütközött. A vonat utasaiból öt meghalt, tizenhárom megsebesült. A kár tetemes.

— **Az első Kölcsey-zsur.** Vasárnap nyitotta meg az aradi Kölcsey-egyesület ideai zsurjainak sorozatát. A Kölcsey-zsurok mindig nagy közönséget vonzanak és a vasárnap délutáni első előadásra is a kulturpalota óriási nagytermének minden zugát megtöltötte az előkelő közönség. A kitűnő előadómódjáról ismert, nagytudású aradi főgimnáziumi tanár, Kara Győző volt az első zsur előadója, akinek értékes előadását az aradi középiskolák növendékeiből alakított énekkar Himnusza előzte meg, amelyet Wágner József dr. dirigált. Kara Győző aktuális témáról beszélt: Anglia szerepét ismertette a világháborúban és hogy érthetővé tegye a brit nemzet mai alávaló és kétszínű szerepét, előadása elején az angol nagyhatalom történelmi fejlődését ismertette, feltárta azokat a rut és soha nem válogatott eszközöket, amelyekkel a most összeroppanó félben lévő Anglia világhatalommá lett. Mélyreható tudással, világosan, okosan látó szemmel világított Kara Győző a történelmi események mélyére és olyan közvetlen, színes, mindenkit lebilincselő módon beszélt, hogy komoly politikai fejtegetésekre tudta kötni — és ez a legnagyobb elismerés — még a hölgyközönség figyelmét is.

— **Diósi Nusi százezer koronája.** A fővárosi nagy bankok kimutatásában, ahol a hadikölcsön jegyzéseket sorolják föl, az aradiak ma egy névre és egy számra lehettek figyelmessé:

Diósi Nusi Arad . . . 100.000 korona.

Ami azt jelenti, hogy az aradi színház primadonnája százezer korona hadi kölcsönt jegyzett még pedig, mint azt a kimutatás éléről meg lehetett állapítani, a Posti Magyar Kereskedelmi Bankban. Ne kussuk, hogy miért ment Pestre jegyezni. Talán azért, hogy Aradon ne szegyenkezzenek, akik százezer koronánál kevesebbet jegyeztek, pedig nagyobb a vagyoniuk Nusiénál.

Ha végiggondoljuk, hogy színpadi hírességek közül kinek a nevére és mekkora összeggel olvastuk a hadikölcsön listáin, megállapítható, hogy az aradi primadonna messze elhagyta fővárosi pályatársait a vagyonosodás és a hazafias áldozatkészesség terén. Igazán nem emlékezünk, hogy az operettkirálynő: *Fedák* neve előfordult volna a listán, az operaház fejedelmi fizetésű csillagai közül is csak *Sándor Erzsébet* nevét olvastuk 20.000 koronával és a legtöbbet a fővárosi színésznők közül *Meszlényi Adrienne* adta, aki hatvanezer koronát írt alá. A fővárosi drámai színpadok kitűnőségei pedig épeneséggel kis összegeket fektettek hadikölcsönbe. És ekkor jön Diósi Nusi Aradról százezer koronás jegyzéssel. Lehet-e még ezután is kis vidéki színésznőcskék vágya úgy, mint ez előtt: Pest? Érdemes o feljutni Pestre, a régen Eldorádónak álmodottba, amikor a primadonna kenyér — mint Diósi Nusi példája mutatja — sokkal fényesebb, puhább, jobb, jövedelmezőbb a jó vidéken, Aradon. Nem a főváros többé a primadonnák eldorádója, hanem a vidék, amelynek színpadjáról Diósi Nusi meg tudta szerezni a vagyont, a százezer koronás hadikölcsönjegyzés lehetőségét.

— **Halálozás.** *Kajdos József* máv. mérnök 43 éves korában Budapesten november 20-án elhunyt. Felesége, született *Michlbauer Emma* és lánya, valamint nagy rokonság gyászolja. — *Spitzer Dánésné* született *Lobstein* Szilárdka 21 éves korában Erdőskeréken elhunyt. A fiatal asszonyt férje, kis fiacskája siratja és nagy rokonság gyászolja. Temetése vasárnap délelőtt volt nagy részvét mellett.

— **Százszázéves felrobbant tengeri akna.** *Rómából jelentik:* Le Havreban egy patravető-dött akna megvizsgálás közben felrobbant és hét tisztet megölt.

— „Szeretnék minél hamarabb a csatába érkezni!“ Amerikában, mint ismeretes, fél millió német és osztrák-magyar tartalékos katona várja, hogy hazatérhessen a hazáját védeni, aminek most az Océánon cirkáló angol hadihajók útját állják. Hogy amerikai katonáinknál nem pusztaszó a hazáért lelkesedés és haroba kíváncsóság, arra az alábbi levél a legjobb példa. Egyszerű, szinte együgyű a szava, de a hangja oly őszinte, oly lelkes, hogy érdemes az elolvasásra:

— Tekintetes m. k. 2. honv. gyalog ezred parancsnokság. Kelt levelem észak Amerikában kérék szépen. Jelentem alásan, hogy én Budugán Márk 1910 hely-be szolgáltam 2 kétt évig és 6 hónap a M. k. 4 honv. gy ezred a 6-ik század Nagyvárad és most pedék átt vagyok hejlesztve 2 ik honv. gy ezred gyakorlatra 8 század höz 3 Gyulán és mult évben okt 12 átt jöttem amerikában mint kenyér keresni és mostan halottam, hogy amienk ország fegyverbe lépnek Szerbiával és röktön elmentem a konzulathoz és jelentkeszttem magamott hogy münű hamarab agyon utt Levelet hogy be akartam jöni de a konzulot oszt monta hogy nem lehet elmentni mert az angol Ország le tartosztak, az egész emberek ausztriai magyar országból, a még katonra vóló és kértem tőle utlevelet. Pénz ér vallamók jó vonalon a még nem tud a angol még fogni és osztonta hogy nem lehet maid mikor 6 fok engem el küldem akkor be lehet jönni csatában és jelentem alásan a 8 század Parancsnak ur kérék szépen. fel jegyezni a század könyv. be. hogy én velem ne legyen vallami bajlog utójjára a konzulot ur nak meg vagyok, jelentve is münű hamarab szoret csatába érkezni én Budugán Márk.

Ó hazája címet Budugán Márk Irtos-falu u. p. Halmágyosucs Arad m. O ide amerikai címet Budugán Márk Allianos Ohio Libert str. No 246 Nord amerika a jó Isten a kit az egész világ teremtetett e legyen olyan jó és segiesen a mienk nak a ausztriai magyar ország nak had pusztuljon az ellensége. Irtam még jobban de nem tudok Budugán Márk Allianos Ohio libert 246 Észak amerika gud bay Márk.

— Adományok a katonák javára. Az Oltáregyesület vezetőségéhez utolsó kimutatásunk óta készpénzes és meleg ruhaneműekben a követhető adományok érkeztek: Glattfelder Gyula dr. csanádi püspök adott 20 koronát, Csernovics Diodor 10 koronát, Hauer Károlyné, Czernos özye 8 koronát, N. N. 2 koronát, Szablóczky Jánosné 14 koronát, Nachtsnebel Ödönne 9 inget, 12 karkötő kendőt, 8 borogató ruhát, özye Török Jánosné 4 hősapkát, Kettner Béláné 5 alsónadrágot, özye Dusek Ferenoné 2 hősapkát, Kovács Vincéné 3 hősapkát és 3 pár érmelegítőt, F. M. 2 hősapkát és 1 pár érmelegítőt, özye Világ Jánosné, kerülsi állami tanítóné 3 meleg inget, 3 hősapkát, 3 pár érmelegítőt, 1 pár térdvédőt és tépést. Jakabffy Zoltánné 10 hősapkát, Major Ilonka 3 pár érmelegítőt és 3 hősapkát. A nagy-lekű adományokért a megajándékozott katonák nevében is hálás köszönetét nyilvánítja az Oltáregyesület elnöksége.

— Ajánljuk fel látcsöveinket a hadsereg részére. Irányadó helyről hangzott el az az óhaj, hogy nélkülözhető tábori és színházi látcsöveinket bocássuk a katonaság rendelkezésére, amely azokat, mint kiválóan fontos segédeszközöket, a terep kikémlelésére és az ellenség felismerésére előnyösen tudja felhasználni. Kérjük a nagyközönséget, hogy ily tábori és színházi látcsöveit az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutami igazgatóságához juttatni sziveskedjék.

— Eltűnt tűzér. Barta András, az 1. honvéd lovastüzéresztály derék tűzére augusztus 29. óta nem adott hírt magáról. A 3. üteg első szakaszában szolgált és tábori postája utójjára 13-as számú volt. Aki tud valamit róla, írjon Gászó Ferenonék, Nagykamarás (Aradmegye.)

— Vaskereszt — öt testvérnek. Nem mindennapi esetről ad hírt a „Hamburger Fremdenblatt.“ Elmondja, hogy a warburgi (bajor) garnizón egyik szolgálatonkívüli alezredesének, Rittgennek mind az öt fiát a vaskereszttel tüntette ki a német császár hősiességükért. A fiuk legidősebbike Róbert, aki százados a 15. huszárezredben a másod Leó, a gárda-vadász*ezred tartalékos századosa, a harmadik Rittgen Werner dr., az 5. huszárezred főhadnagya, a negyedik Ottó hadnagy, aki súlyos sérülésével a Lille melletti tábori kórházban fekszik, míg az ötödik fia, Brunó földbirtokos, tartalékos hadnagy a 35. tábori ágyus-ezredben.

— A katonák meleg ruháira adakoztak: Capdebo Géza tábornok 20 korona, Szarényi Gézáné 10 korona, Mairovitz Adolf dr. (Püggelenség útján) 18 korona, Révész Józsefné (Kerülő) 5 hősapka, 3 pár érmelegítő, 1 kiló tépés, Ackermann Rózsika (Ottlaka) 3 pár lábszárvédő, 5 pár érmelegítő, Havas Józsefné (Csermő) 2 trikó ing, 4 hősapka, 5 pár érmelegítő, Dános Gyuláné 3 hősapka, Kohn Józsefné 1 pár botos, Havas Lipót máv. nyugalmazott pályafelügyező nagy uti banda, Schauer Gáborné (Lippa) 12 pár érmelegítő, 2 hősapka, Kuszálék Ferenoné 3 hősapka, 1 trikó ing, 3 pár érmelegítő, 4 ing, 12 kapca, 7 lábravaló, tépés. — Köszönet a nemes adakozóknak. — Igen kérem: a kinek nélkülözhető uti bundája (juhász, vasúti sth.) felesleges felső kabátja, botosa van, vagy más dolga, juttassa sürgősen hozzám (Salacz-uta 2. szám.) Nagy szolgálatot teszünk a szegény hadba menőknek. A kik minket védnek egész életükkel: védjük mi is őket tehetségünk szerint — Dr. Műlek Lajosné.

— Elhárított vasuti baleset. A kétegyházi állomáson tegnapelőtt délután kis híjján súlyos szerencsétlenség történt. A 608-as számú személyvonatról egy uriaszony szállt le az állomáson, és elbotlott és a felszálló lépcső alá került. Már-már azt hitték, hogy a kerekek elkapják, amikor ifj. Kédas Mihály fiatal postatisztviselő odaugrott és elrántotta a veszélyes helyzetben levő urinőt.

— Elsülyedt szénszállító hajó. Trieszti távirat szerint az Austro-Amerikana szénszállító gőzöse, Jozefina, amely az isztriai Arsából utban volt Triesztbe, Pola magasságában elsülyedt. A tizenkét főnyi legénységből hatot megmentettek; egy ember meghalt, öt eltűnt. A szerencsétlenség oka ismeretlen.

— Jótékony adományok. A Mária-kongregáció vezetése alatt a napokban megnyitandó új kórház részére a berendezési költségek fedezésére Gróf Bréda Viktorné 100 és özv. Hegedűs Lászlóné 20 koronát adományozott. Ezenkívül Steiner Ferenoné 1 vég vásznat, Dengl Lajosné ugyan csak 1 vég vásznat és 6 törölközőt ajánlott fel a nemesszöv. A nemesszöv. adakozóknak hálás köszönetét nyilvánítja a kórház vezetősége.

— Katasztrófa az alagutban. (Nagy társadalmi sláger az Urániában.) Páratlanul álló, csodás tökéletességgel megalkotott drámát mutatott be tegnap a színház közönségének. Hosszabb dolgokat produkálja előtünk, de ebben a képben a kinematográfia mintegy önmagát mulja felül. — A németek francia földön. Legujabb haretéri felvételek az Urániában. A színház mai haretéri tudósítója a Franciaországban most folyó haretokról hoz igen érdekes felvételeket. Legérdekesebbek a felvételek azért, mert közvetlenül a tűzvonalból vannak felvéve és a tábori élet hű képét nyújtják. Bemutatja a sorozat a megszállott Lille városát, a Maas folyó körüli német táborot, egy tábori istentiszteletet, melyet négy kilométernyire a tűzvonaltól tartanak, egy hadipilóta utra indul, a könnyű lovasság egy attackját, lövészárkokat fedezékekkel 410 méternyire az ellenségtől és az elöretölt tüzelő ütegeket működés közben. 5

— Tartalékkórház-tanítóképző sebesülteit hálás köszönetet nyújt a Simondán György kesztesztéster urnak és csatornák esti, száz sebesült részére adott jó vacsoráért.

— Neumann M. ruhakereskedő. cs. és kir. udvari és kamarai szállító 100.000 korona magyar és 100.000 korona osztrák hadikölcsönt juttat.

— Ezüstlakodalmom. Zelner Sándor kamester és neje november hó 29-én ünneplik 25 éves házasságuk évfordulóját.

Anglia

közvéleményének ura.

(A háborus veszedelem egyik okozója.)

Az Aradi Közlöny tudósítja.

Arad, november 23.

Nem titok, hogy Angliában a háborút nem az angol nép akarta. Akarta a király, a kormány és mindenekelőtt a Times, illetve ennek hatalmas tulajdonosa, Northhoff lord, a leggazdagabb újságvállalatnak, a Timesnek és Daily Mailnek a gazdája.

Valóságos legendás alak a lord, az újságkirály, aki a Northhoff-újság szövetségében mindenható ur. Csak meggyant egy titokzatlan gombot az ujjával és száz meg száz szorgalmas toll jön mozgásba és a közvélemény olyan irányban indul, amelyet a lord és két főtanácsadója Chirrel és Dillon dr. kijelöltek a számára. Rendkívül szerényen és sokak tudomása szerint elég obskurus módon kezdte pályáját a hatalmas újságkiadó, aki ma oly elszigetelt magaslathoz tekint alá, hogy ő mindent lát, de csak néhány kiválogatott kedvece juthat fel hozzá. Könnyebb — írja egy angol publicista — a pápához kércsokra engedélyt kérészőződni, mint lord Northhoffhoz belépési engedélyt. Ha valamelyik bizalmasa közvetítésével a szerencsés halandó távirati meghívást kap a látogatásra, mielőtt a tintakirály színe elé kerülne, a Times szerkesztőségének zeg-zugain jut csak át a „trónteremig“. Mindenki megkérdi, mit akar, kit keres és csak ha irásos meghívó van, akkor jut előbbre. Az ajtó feltárl és egy hízásnak indult, igazi angol típusú ur elé kerül, akinek az arcáról leri az uralmi gög, a hatalom tudatának büszkesége. Ha a látogató, akinek már a veséjét is ismeri a lord, mielőtt még maga elé bocsátotta volna, végre érdeklődést tud maga iránt kelteni, úgy, hogy a hatalmas ur engedni kezd feszességéből, akkor vége a kihallgatásnak, mert Northhoff senkivel sem tárgyal a szerkesztőségbe, hanem meghívja vendégét még angol fogalmak szerint is fejedelmének mondható lakásába. Aki ott néhány óráig eszevehetett vele politikáról, az nem távozik úressen. Mert a lord kiváló ész, erős akarat, aki véleményét érvényesíteni is tudja és Anglia közvéleményét mint egy egyeduralmú kormányozza.

Pályáját ott kezdte, ahol más végezni szokta — a csódnél. „Answers“ című laposkaja nem ment sehogy sem, a kiadó nyomdák zaklatta, aminek eső lett a vége. Grandiosus ideája támadt ekkor. Felélesztette lapját, amelynek minden előfizetőjét biztosított baleset ellen egy biztosító társaságnál. A kísérlet fönyesen bevált. Milliomos lett a bukott szerkesztőből, aki néhány év múlva a Daily Mail gazdája lett és a párisi fiókkal egyesítve olyan példányszámra vitte fel, mint csak a Matin. Mikor a Times régi gazdáinak kezében a végelgyengülés jeleit kezdte mutatni, a lord értette a módját, hogy rejtett utakon megterezze a részvények jó részét és friss pénzzel felélesztette a hatalmas nevű lapot, amely most 60 második ifjuságát.

Epen két esztendeje, 1912. év tavaszán, amikor az Agadir-affér elalvásban volt, mutatott a nemes lord hajlandóságot arra, hogy azt a bizonyos gombot megnyomja és valamennyi lapjában Németország mellett iratott volna, ha — Németország szakít a „Tirpitzizmussal“ és a „Bernhardismussal“. Az előbbi alatt Northhoff azt értette, hogy Németország szüntesse be

az angolokat izgató hajóhadának kiépítését. Az utóbbi kívánság azt előzta, hogy Bernhardi tábornok agitatorikus irodalmi tevékenységének megszüntetésével a német „militarizmus”-nak döfhesse át a szívet. Ha ez teljesül, akkor Anglia hajlandó lett volna a jó fiúnak még ajándékot is adni. Természetesen nem a maróbból, mert Anglia ezt nem szokta, hanem North ifj., Churchill szócsöve egy olyan gyarmatot ígért, amely sohasem volt angol birtok, de még ma sem az. Anglia szívesen ajándékoz a másból és a közvetítési províziót is fel szokta számolni. Ugyanez év július havában kezdődött az angol „bekerítő politikának” második fázisa, amikor Franciaország roppant bizalmatlan volt Angliával szemben. Akkor vizitelt Poincaré a Condé hajón. Akkor Northliff sajtója meg szőnyegte az angol közönség közében gyűlt „orosz” szót leírni. A francia viszonytal hogy rajt csaptak a vezércikkbe, míg Oroszországról valahol eldugva a lap hátsó részén emlegettek meg, ugyszólván csak a „Nyilttérben”, de itt is, politikai szégyenérzettel, mint ahogy Heine egy verse mondja: *Grüss' mich nicht An der den Linden...*

Mikor azonban látták, hogy Németország egyre építi hajóit, Northliff levette a politikai kétszínűség álarcat. Szemérmetlenül és gorombán, leplezetlenül az „atyuska” mellé állott a lord sajtója a „barbár némettel” szemben. Éppen *Wilet*, *Daily Mail* berlini sok évi tudósítóját, aki egy évvel ezelőtt még *Rund um den Kaiser* (Utazás a császár körül) címmel hízelgő könyvet írt, bizta meg Northliff azzal, hogy gyűlölettel izzó cikkeiben támadja Németországot és szagoljon mindeműtt námat vért és veszedelmet. Ennek lett áldozata az angol tengerészeti első lordja, *Battenberg Lajos herceg*. Ha azonban a Northliff sajtó folytatja ezt a vérszimatót, akkor a Buckingham palotát, az angol király rezidenciáját is ki kell árttatni és ki kell tétetni az angol szemnek most oly kedves plakátot *Made in Germany*, hogy már messziről elkerülhessék. Ideje, hogy az angol király Northliff kegyeibe jusson.

Uj könyvek.

* A Nyugat szépirodalmi folyóirat november hó 16-iki 22-ik száma a következő nagyrészt aktuális és igen érdekes tartalommal jelent meg: Ignotus: Az orosz háború. Babits Mihály: Keserű órák. Ünnepek. Kép egy falusi esőerdőben. (Versek.) Ady Endre: Levelek Madame Prétérite-höz. Erdélyi Jenő: Tábori levél (Novella.) Schöpplin Aladár: Az orosz rejtelem. Lakatos László: Napló. Harry-Russel Dorsan haretéri levelei. Szabó Dezső: A sebesült. Révész Béla: Beethoven. Ady Endre: Az eltávozt lovas. Élet, élet, élet. A Jelen muzsikája (Versek.) Fzenkívül a tartalmas Figyelő rovat. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest X., Lónyay-utca 18. Előfizetési ára: Egy évre 24 K. Félévre 12 K. Egyes szám ára 1 K. 20 fill.

* A Világháború képes krónikája. A Révai Testvérek kiadásában megjelenő mű hetedik füze ében Sabác első bevételének hiteles történetét ismerteti, a leírást számos művészeti kép és Sabác környékének térképe egészíti ki. Ugyanez a füzet tárgyalja a német-francia határharcokat. A hadifoglyokról, Kluck tábornokról, s a monitorokról szóló érdekes cikkek teszik ezenkívül változatosabbá a füzetet, melyhez ingyenes mellékletül Jékai: A jövő század regénye című művének egy ismételt kiadása. Egy füzet ára 24 fillér, előfizetés 1/2 évre 3, 1/2 évre 6 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest VIII. Üllői-ut 18.

* Világháború Képes Naptára. Wessely és Horváth pécsi könyvkiadó cég kiadásában az 1915. évre Világháború Képes Naptár cím alatt az idej naptárkiadványok legnagyobb alágérje a napokban került ki a sajtó alól. A kiadó cég a

naptár-jövedelméből 10%-ot a Vörös-Kereszt Egylet céljaira ajánlott föl. A címlap rajzát s a hónapok fejlődését Gebauer Ernő festőművész rajzolta, melyek nagyban emelik az olcsó naptár díszét s becsét. A naptár ára 64 fillér és minden könyvkereskedésben kapható, vagy közvetlen a kiadóknál: Wessely és Horváthnál, Pécs.

* A Kis Érdekes. Ezzel a címmel egy új képes hetilap indul meg. Az új képes hetilap önmagában teljes, kész és az eseményeket összefoglaló hetilap, de — mint címe is öszintén jelzi — Az Érdekes Ujságot kívánja kiegészíteni. „A Kis Érdekes” cikkei és képei teljesen függetlenek Az Érdekes Ujság tartalmától. A Kis Érdekes minden hét csütörtökjén jelenik meg és egész terjedelmében azzal a mélynyomással készül, mely Az Érdekes Ujságnak olyan páratlan sikert szerzett itthon és az ország határára túl is. „A Kis Érdekes” előfizetési ára negyedévre 1 kor. 80 fill. félévre 3 kor. 60 fill. Egyes példányának ára 14 fill. „A Kis Érdekes” kiadóhivatala V., Vilmos császár-ut 78. sz. alatt.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1914. évi november 24-én:

B) Bérlet. B) Bérlet.

Hegedüs Gyula felléptével:

Timár Liza.

Színmű 5 felvonásban. Írta: Bródy Sándor. Rendező: Szendrey Mihály.

Kezdeté este 7/8 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

APOLLO SZÍNHÁZ.

ZRINYI-UTCA. (BÁRÓ BOHUS-PALOTA.)

November 24., 25-én, kedd, szerda

Háborús aktualitások

a keleti és nyugati harctér legújabb eseményei!

A Barnum cirkusz titka.

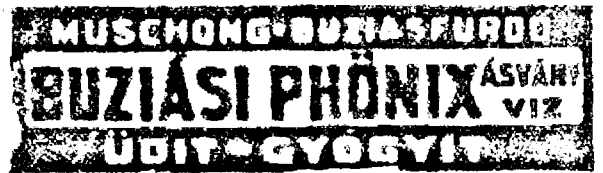
Artista dráma 5 felvonásban

Főszereplő: **Francesca Bertini.**

3931

:: Színházi filmkolosszus ::

* Az ezen rovat alatt közlötteteket nem vállalunk felelősséget.

BAKTERIUM-MENTES természetes ásványvíz.

Vese- és hólyaghajónál, vesemedence idült hurutjainál, húgykő és fűvényképződésénél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult. — Orvosiilag ajánlva.

Főraktár:

Kardos Miklós, ásványvízkereskedő Arad, Deák Ferenc-utca 36. 5665

Kincstári

Rózsa burgonya

Nyirségből, métermázsánként és waggontételenként kapható: **Erényl és Kalmár, Asztalos S.- és Chorin Aron utca sarok.** Telefon 1025.

Költözködők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 8561

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Tüzifa

bükk I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható waggononkinti vételnél **Körösvölgyi Pál-karaktár Andrásy tér 5. Telefon 651.**

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált sztinikotin vattával. Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-tőzsdében. 2171

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-
próált

kettős fűtőkályhák
és kettős füstcsövekkel
érhető el.

Megállapított ugyanis, hogy ezen
kályhák és füstcsövek használatá-
nál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan rak-
táron vannak és igen olcsók. —
2. sz. (kis szobára) 6 korona.
3. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona.
Egyedül

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó unak, Arad.

A kettős „Patent” füstcső igen
jó, mert kevés fával sok meleget
ad. Mindenkinék ajánlhatom. Tisz-
telettel Vidulovits Izidor.

Nagymennyiségű újságmaculatura olcsón eladó.

**Köhögés,
rekedtség és
elnyálkásodás**

ellen megbízható és leg-
jobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget desinficiálja, utóíze
igen kellemes. Ára egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

A mértéktelen dohányzás-
sz szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb
és legkellemesebb ellenszere a

Menthol - cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú
időre elég: 1 korona.

Fejkorlát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a
világhírű „Tegerit” korpa-
kenőcs.

Ára egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Kentesek, mészárosok és
szakmágyárosok figyelmébe

BELEKET,

mindennemű szőtt és szőrtött
sertés és marhabeleket zagonban
és kicsinyben ajárlok.

Klein Gábor

bétkereskedő

Arad, Boczkó-utca 11. szám.

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító itai,

Főraktár:

Éles Árminnál,

Aradon.

Féliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

PHÖNIX

biztosító társaság Aradon,

képv. Halmai József által, Szabadság-tér 10. sz. a,

Telefon 726. szám.

Ajánlja az egyedül álló s csakis a „Phönix” életbiztosító
társaságnál köthető

**háboru-
biztosításokat**

A legujabban behívás alá kerülők különösen azok részére előnyös, akik eddig bármely okból biztosítást nem köthettek és nem kötöttek, most minden *orvosi vizsgálat nélkül*, a behívottnak családtagja vagy hozzátartozója is köthet biztosítást a már bevonult biztosítandó egyénre. — Ugyancsak a most behívás alá kerülők, mint már tulnyomó részben önálló kereskedők, iparosok, stb. nagy kontingensét teszik a nagykereskedők adósainak, úgy, hogy azon *hitelezőknek* is ajánlható újból a most bevonuló adósaik tartozásainak kollektív biztosítása, kik már kötöttek ilyen biztosítást, azok pedig kik eddig ilyet kötni hajlandók nem voltak, talán mert most tömegesebben vonulnak be adósaik, kockázatuk tehát emelkedett, künlevőségüket a már bevonultakkal szemben is biztosíthatják. — A most szemle alá kerülők igen nagy része nős, családos ember, kiknek érdekükben fog állni családjukról gondoskodni s mivel intézetünk 20,000 K biztosítási tőkéig a háboru-kockázatot azonnali hatállyal és teljes mértékben kiterjeszti az összes biztosításokra, módjában áll a feleknek orvosi vizsgálat mellett most is rendes biztosítást kötni a régi díjak mellett. Háboru biztosítások után a díjak a következők: I. Egyéni háborubiztosításoknál a) a rendes hadsereghez tartozók évi díja egész évre a biztosított összeg 10%, b) a népielkelőkhöz tartozók 6%. II. Hitelezői háborubiztosításért a) ha a biztosított tőke 10.000 koronán aluli 7½%, b) ha a biztosított tőke 10.000 koronán felüli 7%, c) ha a biztosított tőke 40.000 koronán felüli 6¾%. Felvilágosításokkal szolgál a „Phönix” biztosító társaság főügynöksége:

5649

Halmai József Arad, Szabadság-tér 10. sz.

Apró hirdetések.

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligens

Árva leány, urfi családnál alkalmazást keres. Cím a kiadóba. 5669

ALKALMAZÁST NYER.

Kerestetik

Ég orvos mellé egy assistensnő. Dr. Székely Károly, Batthyány-utca 27. sz. 5668

Kerések

azo nall belépésre egy idősebb hadmentes, lehetőleg nőlen egyént, aki egy vidéki vegykereskedést képes volna önállóan vezetni. Meg kívánatik, hogy a fűszer, rőfő, r. vid, fonarubán, továbbá a pálinkakezeelésben teljes jártassággal bírjon, magyar és román nyelv beszélő. Fizetés meg egyezés szerinti fixum és a forgalom után. Sajátkezűleg írt ajánlatok a kiadóhivatalba küldendő "Hadmentes" jelgére. 5641

Ügyes főzőnő

azonnal fevérték Petőfi-utca 7. felszint. 5647

ÜZLETEK.

Üzlethelyiség kiadó

Deák Ferenc-utca 8. sz., ugyanott üzletberendezés is eladó. 5513

Egy szép üzlethelyiség

a buza piacon, azonnal kiadó. Bővebbet Bursa Testvéreknél, Boros Beni-ter 4. 5684

INGATLAN.

Eladó magánház,

melyre emelet, az egész épület alá pince húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5589

KIADÓ LAKÁS.

Két egymásba nyíló,

csinosan berendezett butorozott szoba az emeleten, külön bejárattal kiadó. Erásébet királyné-körút 13. 5668

Kiadó

Batthyány-utca 52., az emeleten, egy két ablakos butorozott szoba. 5664

Bejáróshoz

közeli eső lliás-utcai 61a. számú magánház, kert, 3 szoba, konyha és mellékkeliségekkel, azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 5488

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy jókarban lévő batár

jutányos áron eladó. Tudakozódnál lehet Ferenc-tér 6. vagy Dessz-utca 4c. 5642

Hőpohely és rózsaburgonya

elsőrendű nyírségi homok, olc-ón házhoz szállítva kapható Rubinstein szállítónál, Arad, Minorita-palota. Telefon 188. 5618

Gramophon

teljesen új állapotban, 50 darab két oldalú nagy lemezzel, 120 koronáért eladó. Cím Dameter Lajos Arad-Vár, Reserva kórház, Szabsz. 5667

500 pár

egész finom box és chevré fűzős és gombos magas női cipő páronként 9, 10, 11 és 12 korona. Cipő Törsde Arad, Apollo mozi mellett. 5161

Egy

400 literes jó állapotban lévő pálinkafűző-üst, teljes felszereléssel eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5651

Zöldség!

Saját termései petrezselyem, sárgarépa, cseres, pastinak, zeller, feketegyökér, nemkülönben fejcsokorok, káposzta, bimbós kel, vöröshagyma, káposzta, téli retek, vörös cékla répa, vöröshagyma, foghagyma, s. b. konyhakerti termékek, kizárólag I. minőségű árúk, előnyösen beszerezhetőek szatmári Szabó István falkola és kertészetében Pankota. Kérjen előny-árlapot. 5627

KÜLÖNFÉLE.

Modern

hálószoba berendezések jutányos áron eladók. Kápolna-utca 8. sz., ugyanott mindennemű asztalosmunkák jutányosan elkészíttetnek. Ugyanott egy butorozott szoba azonnal kiadó. 5821

Bármilyen

bádogos és vízvezetési munkát készít Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kasinczy-utca sarkán. 2991

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözőknek figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszító vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

258-1914. Ein. szám.

Hirdetmény.

A monarchiával hadiállapotban lévő államok, ugymint Auszlia, Belgium, Franciaország, Japán, Oroszország, Szerbia és Montenegró határainban tartózkodó polgárainak összeírása a magyar királyi belügyminister 8626-1914. ein. számú körrendeletével elrendeltetvén, felhívom Arad sz. kir. város területén tartózkodó összes angol, belga, francia, japán, orosz, szerb és montenegrói állampolgá-

rokat, hogy összehívásuk végett a rendelkezési anyag bejelentés hivatalában november 24-től kezdődő legkésőbb november hó 28-ig a rendelkezésükre álló összes személyi okmányukat magukkal hozva személyesen feltétlenül jelentkezzenek. Jelentkezni lehet a megye ölt napokon reggel 9 órától délután 1 óráig és délután 4 órától esti 6 óráig.

A fentorolt idegen államok azon polgárainak, aki e hirdetményi időtartam nem jelentkezik, az 1981. évi XXI. t. c. 18. § a alapján az elővezetés lesz elrendelve és a körülményekhez képest

elrendezése az eljárás a külföldiek itt lakásáról szóló 1908. évi V. t. c. alapján is meg fog indítani.

Figyelemztetésül közlöm, hogy az idézett törvényekbe ütköző kihágások az esetek különbözőségéhez képest 200 koronáig, illetve 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, ha pedig az adatok szolgáltatására kötelezett valótlan adatokat mond be, egy hónapig terjedő elzárással és 400 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő. Arad, 1914. évi november hó 28-án.

Greén Nándor,
főkapitány.

A szépségápolás titka a használandó
szépítő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail crémje.

Minakettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely crém 1 korona.

Színes arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszín, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatása.

Kapható:

1845

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arcőrű egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyszeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban.

1224